Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дейз • ШИНАРА, 27 МАЙ, 1980 ШУ. • № 63 (6193). • Мах 2 кепиг.

Халкъа юкъара пачхьалкхе, вай демократи лоралр, чІагІъяр, эргайоахаш тоалр дерригача халкъа гІулакх да. Социалистически демократиам хила йиш яц, нагахьа санна общества хІора члена социалистически общежите законашца нормаш кхоачаш ца еча. Цудухьа социалистически демократе лерхІ дисциплина чІоагІа хилийта.

Социалистически общество нахьа боккъонаш карагІатонаш шеръяр айхха дувзадена да общества хьалхашкара хІаране бехктокхам айбарца, граждански декхараш кхоачашдарца. ХІьта нагахьа санна вай общества членех моллагІчо а шей декхараш кхоачаш ца дойх, общественни гІулакхий нормаш теллайойн, из дарца эггара хьалха шийна а кхычарна а ве ду цо, общественни хьашташ ца дийцача а.

ДуккагІболча советски наха граждански декхараш кхоачашдар, правои закони лархІар, дисциплина леладар цар дега чура гІулакх а хина дІаэттад. ХІьта а вай бІарга ца гуш Іе йиш яц хІанз а социалистически доалахьскна тІаккувдаш, шоай кхса

ЧІОАГІЪЕ ДИСЦИПЛИНА

хьалдиза гІерташ бараш, хулиганаш, общественна пайдане болча къахьегамех къехкаш бола нах вайна юкъе хилар.

ХІана а дІальнихац В. И. Ленина кердача общества эггара когІа бола моастагІа эшне йола бюрократиаи, йолаш а гІулакхаш тІара бараш махаца гІожа, царна тІачувхаш, со ньина пура буала моттигаш. Уж тайпа хІамаш советски законашца, болхлой класса, берригача къахьегамхой хьаштешца тарлуш дац. Цхьанцена а боккъо сеншщ общественна зе де, хьаньалча наха сетийна бахе, болх бе, салаІа вовкъарле е.

Пачхьалкхах чІоагІъяр, демократи дегІаяр, доал деча нах дукхагІа юкъеоввр, законность чІоагІа леладар — ду дерригие а гІулакх ду уж тайпа моттигаш ца хилийтара, вай общественна идейно-нравственни хьал дІахо тоадара.

Укхаза Іалалмате боккха лоархІам болаш да къахьегамхой политически сакхетам лакха болаш, коммунистически хьисане къахьега уйла йолаш хьалхабир, парте оттаь плаваш толаме кхоачашъяра болхлой, ахархой, халкъа интеллигенце низаш оврцагІдахар.

Областной партийни организаце боккха болх бу КПСС XXV съезда исторически решенеш, иттлагІча пятилетка оаданеш вахаре чакхъяхаре, республика хІора къахьегамхо вахаре хьинаре декъа хоацаргдолаш, тІадиллача гІулакхах бехктокхам кхетаргболаш хьалхехеваш.

Аьнта а 1979 шера 13 декабре КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС бь «Халкъа оахаме къахьегама дисциплина чІоагІъярехи кадраш оахкара дІаюовлар кІезигдерахи» оала социалистически кхоачашоеча республика дуккхача министраша, ведомствай, объединенеи, предприятей кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, халкъа депутатий Советаша а моагІа уйла яц къахьегама дисциплина чІоагІъяра, балха ха ваалга кІезигдера, нах оалхара кІезигагІа дІаоувлиитара. Из во Іатк предприятей производственни оалах. Цуна дола тешал да 1979 шера хьархІача хиннача балха ханах прогулаш 38 эзар сага-ди хилар.

Республика промышленноста декиха зе хул бІарчача деношка а сменашка а болх ца беш сеца латташ моттигаш хилара а. Масала, дІадахача шера рудни йоаца гІишлонай материалаш ноахача а чакхноахача а Карабулакски заводе уж тайпа моттигаш хиларах дайнад 26 эзар гергга сага-ди сменашкен 2,3 эзар бІарчча дин. Укхаза арча болхлоех 94 процент оолтар прогулаш яь. Назрановски трикотажни фабрике хІара оалхлочо юкъера лаьрхІача 15 ди довдьд прогулаш ярах, 782 сага прогулаш яь. Балха ханах пайда эцача дукха кхоачашбоацараш да Грозненски радиотехнически заводе, «Консерваплодоовощ», «Чеченингушстройматериалы» яхача объединенешка, кхычахьа. Из балхам долаш 1979 шера Нохч-ГІалгІайчен промышленности хиина зе 12 млн. сомаш дукхагІа да.

Балха ха дукха йоаш гІишлош хьалъеча, юрта боахаме. Цхьайолча районашка болх бу оалургболь дийна дукха нах ба колхозий членаш а совхозий болхлой а лоархІаш, цига болх а ца беш, кхычахьа договорагІа болх бе ухаш.

Уж тайпа гІулакхаш ла йиш йолаш дац. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, боахама органаш декхарийла я республика халкъа боахама предприятешкара къахьегама а производствени а дисциплина малагІча хьал тІа я кІоаргга хьажа, уж дешаш дийцача бакъахьа да пленумашка, партийно - хоахама актива собранешка, къахьегача коллективай партийни, болхлой собранешка. Белгалде деза къахьегама ресурсаех дикагІа пайда эцара чакхдаха деза гІулакхаш, хІаьта уж кхоачашдара тІахьожам оттаве а веза.

Геттара бакъахьа гІулакх да къахьегача коллективай балха мах беш, социалистически яхьа итогаш еш, коммунистически къахьегама коллектив яха цІи луш а бакъеш а къахьегама дисциплина хьокхаш коллективай балха керттерча [illegible] пхьала чоте нийсечар дер.

ХІара къахьегача коллективе хьекхолла деза къахьегама социалистически дисциплина теллаераш лоаргбоаца хьал.

Общественна пайданеча балхах къехкаш бараш балха дІанийсоара гІулакх чІоагІагІа уйла тІайохийташ леладе декхарийла я халкъа депутатий моттигерча Советий исполкомаш, чурча гІулакхий министерства органаш.

Боккха пайда баргба организаторски, политически кхетама болх оврах, Іалманеи техникиеи карагІдьинар юкъеехувларах, къахьегама производствон дика вІаштІехьяккхарах. материальни а моральни а стимулировани елгах хьалкъвацал пайда эцарах, къахьегама дисциплина чІоагІъярах, балхара нах дІабувалгга кІезигдарах шоашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдеча коллективай опыт шерра дІайовзийтарах а кхычахьа балха юкъеихьийтарех а. Из деча доккха дакъа кхоач профсоюзни организацешка.

Вай мехка а республике а аьттув болаш хьалаш хьакхелладъ къахьегамхой инициативен творчествон гучаяккхара, профессиональни говзал лакхъяра, къахьегаме толамаш дахара. Вай доаха толамаш кхы а доккхагІа кургга тІадилдача гІулакхех боли бехктокхам хІаране дика кхетабой.

Доакъар — шортта

БЕРКАТЕ ШУ

Вай лаьтта лелaдерий май бутт дилла а хиннаб карара цу мишта хургда хьахьокхаш йола ха лоархІаш цу хана йиш я керда хьувкъам миштаб ха. Укх шера бІаргъ хьесташ да кхаш. БІаьсти тІехьа яьинаяле а, шортте тІоедал. кхоачаивболлаш йоахал йолаш яр. Сигха дегІ дахьаш доагІа илат, къаьстта дика я баьцаш.

Люцерна хьакха араьхкай жаткаш опытни механизатораша Умаров Хьаьлама, Хасанов Саду, Молочиев Керама, йол хІалтІатохаш болх бе доладеннад Исаев Хьасана йолхьинг, хьалхара токхораш хьалъегІай йол хьагульеча механизмаш тІарча Наурбиев Мовлдеи Дакаев Османи Хусейнов Мовсарек Абдаев Сайдатен холашдергаша ала хьалхара тоннаш хьаллу Дангаевий Амината, Молочивай Малксата, Шарнев Іусамй, Муртазов Бадрудин йомараш тІа. пул тІехьагІа деш латтача аргІа тІа дІатІайохийт.

Кхоачашъяиза аргйоацача балха программа хьисапе тІаоц тха къахьегамхоша доакъара базе чІоагІъяре а хьайбашта кхоачам болаш дика доакъар Іалашдара а дІахо де лезарех бола КПСС ЦК-ая СССР Министрий Советеи содам. Доакъар кийдарай цул дикал лакхъяран яьрпача социалистически яхьа инициатора «Шалинский» совхоза коллективо дІадоладаь гІулакх хьал а лаьца. малгал хьакха арабаьинача хьалхарча деношка дена чІоагІа оарцагІа а баьина итт белха дийнахьа чакхбаьха лаьрхІа лакхарча темпашца бу из болх тха лаьтта лeладераша.

Доакъар кийчдара программа укх шера Іа доакхаргдолча хьайбай дукхалга хьежжа оттаьй тха боахамо. ХІаьта уж 2700 бежана корта би, вешта аьлча 1200 етти 1500 устагІеи. Условни керта 25 центнер доакъара единица а йолаш йолча расчетагІа доакъар Іалашдара 5600 тонн гІожа доакъар кийчде деза, цу юкъе хургья 600 тонн йол, 1500 тонн сенаж, цул совгІа 8900 тонн силос, 800 тонн доакъара плодаши доакъаре бахчаши.

Иззал доакъар кийчдара а хьайбаш бІарчача аьхкий кхаба доаггІача тайпара кхабара а лаьтта лeладерий мукъагІа я 350 гектар люцерна, 320 гектар горох а уиш бола кеи, 250 гектар судански баьцаш, 900 гектар силосаи мошача доакъарай йийха хьаьнІаш, 150 гектар доакъара свеклаши бахчеи культураши. 400 гектар доахаи тІелакха лаьрхІа гурахьа дийна илат. Еррига дІайийна хІамаш кхаш лeладеча цехашка лелае дІаесина я, хІаьта алхха йол, сенаж, баьца хьоар кийчдара пайда эца лаьрхІа йола дуккхача шераша тІаювла баьцаш лаьрхІача звеноги я. Цуна ва эттара йоаккагІа опыт йола 14 механизатор, звенона хьожаьй мангал хьокта 6 машин, 4 йолхьиг, 3 токхораш ере, 2 холашдерг, йоли сенажи кхахьара 6 мокар.

Амма керттердар да. ветареахьа. дІадахача шерашка санна доацаш укх шера оаха лакха оксарле йолаш къахьегараштен доакъар дика хургдолча тайпара кийчдераштен поощрени пра дергдола гІулакхаш белгаадар — кийчдаьча доакъарах тІайийцача технологеи нормашнеи хьежжа доакъар дика-во хилар теркал а деш акхордно алаш тела отталар.

Ишта, хьалха тІаяьина буц хьокхаш, гектаре тІара 250 тонн йол чул лаьрхІад оаха. Буц хьакхар, йол хьагулъяр, цунах токхораш ар кегаар, тІайоттар, транспортировке яр. аргІаш дар чу а доацаш долча балхех долча алапе тарифни фонд 1225 сом хул цхьан тоннах 4 соми 90 кепиги. Нагахьа санна из кийчъяь йол хьалхарча классах лархІа ецаш хуле, тарифни фонда йол дика хиларгІа 40 пропент тІехкет. хІаьта болх хьалхарча итт дийнахьа чакхбоакхе — ихы а 60 процент. Вешта аьлча, механизаторашта лу 2450 сом е хІара тоннах 9 соми 80 кепиги. Нагахьа санна йол шоллагІча классах хул, цун хІара тоннах 7 соми 84 кепиги лургда звенона.

Расчет ялехьа кийчача продукцех лу мах авансироване хьисапагІа хул звено, вешта аьлча, юкъерча 4-гІа разрядагІа хІара болх баьча денах, хІаьта юххера расчет ю хьатІаьвина хиина буц хьекха ма аьлликге а, агрохимлабораторе даннешка хьежжа кийчдаь доакъар дика-во хилар теркал а деш.

Звено членаша йол кийчъеш боахеча хана дика кхетаду шоай из болх дукхьал оорхІ дийникьа бь боакхе а тІехьабоаккхе а цунах луш бола мах хувца ца луш хилар. Амма болх тІехьабаьхата йол хила еззача бесса дика хургьац. Цудухьа, звено вІашагІнохлаш оаха хІараенега хьаттад цунна юкъеваха раьза ва-вац аьнна, хІаьта раьза воацар юкъе а вихьа вац.

Цул совгІа, звено хІара член доакъара дикал лакхъе гІертийтара, оаха лаьрхІад тІехьарча 5 шера кийчдаьча доакъара шера юкъерча боарамал тІехбовларагІа хилларча классахчох 30 процентиі шоллагІча классахчох 15 проценти тІатоха.

Алапел совгІа лучун хьисае мангал хьокхаш болча боххлоашта мах боацаш хІаранена тонна йол дургья, из кийчъяь яьинаул тІехьатІа.

Доакъар кийдеш йола звено чуйоатІача оригада бригадирен цул гІоичам бедам балха тІабахийтара йол кийчъяра план звенос кхоачашйича царна хІараена шаи бетта доагІача алапе боарие премеш лу.

Хьаькьиш кхебара гІулакх кюль бетта дІадолалуш а дуккхача дейкъа из хий декиарех тийша а хилар терхалдаь, лаьрхІа да царна премеш тела: хьалха хьоахаш гектара тІара 100 центнер буц аьлча хий дийхкараштa тІатох цу балхах кийча алапена 30 процент.

Болх дика бе гІерта безаш ба ишта баьца хьоар доакхаш бола механизаторашi а бозрачи.

Дахача шоатте дийнахьа йол кийчьега вІаштІехьдаккхар, къаьстта доакъар кийчдерий безам лакха, оксарле йолаш къахьегара а кийчдеча доакъара дикал лакха хилийтара а тІабахийтара де лаьрхІа гІулакхаш дийцар «Плодопром» тресте гулбеннича совхозий директорашеи керттерча специалисташеи. Тресто могадир цу гІулакха лeтаь семинар сига. Лакха мах бир оаха де лаьрхІача гІулакхий цига гулбенна хиннача новкъосташа. Цо догаш урауттаду тха совхоза коллектива шийна хьалхашка оттадаь лакха дикал йоли доакъар кхоачам болаш Іалашдара декхараш толамца чакхдахара. Из иштa хила дезаш а да. хІана аьлча духхьал кхаь дийнахьа хьекха баьинаб тха доакъар кийчдераш баьцаш тІайола ах майда, холаш а дав дІаоттаьй кондрах санна хьаш йоагІаш йолча аьла 100 тонн. МергІалга тІа мергІилг дуллаш гулду механизаторашi хьайбашта доакъар.

Н. ЕЗНКОВ,
«60 лет Октября» яхача совхоза директор.

Районашкара хоамаш

Сунженски район

Доакъараш Іалашделга дІадоладаьд дукхагІолча боахамашка. Хьалхара бІаь тоннаш сенаж еллай XX партсъезда, XIX партсъезда, Ціеча Эскара цІерагІча колхозашка. Района дерригача боахамашка доакхаш да витаминни баьца хьоар.

Соахка доакъараш кІезагІа Іалашдар бахьан долаш хала Іангара дагъар района хьайбаш. Из гІалат ихы ца далийта лерхІ боахамашкарча къахьегамхоша.

Барайтта эзар тонн, е соахкарчул шоззa дукхагІа йол Іалашъе лаьрхІад цар укх шера, сенаж — итт эзари пхи бІаьи тонн. силос 120 эзар тонн ІалагІъергьл. Уж а хул соахкарчул дикка дукхагІа.

Уж гІулакхаш кхоачашдара мел эша торонаш йолаш я районе. Соахкарчул цхьа эзар гектар гаргга дукхагІа дІайийнай укхаза доакъара культураш. Йолаш я уж Іалашдара мел эша техника а.

Ачхой-Мартановски район

«Овощевод» яха совхоз — республикана баьцадараш лоаттадеча керттерча боахамех цаІ. БархІ бІаь гектар лаьтта дІалаьцад укх шера дІадийнача баьцдараша. ХІанз цу кхашка агротехнически мероприятеш чакхйоахаш ба механизатораш. Баьцадараштa хий детташ я «ДДН-70», «ДДН-100» яха пхи агрегат. Из боух беча нормаш 130—140 процент кхоачашъеш нахьег механизатораша. ХІанале ахаш баьцадараштa цкъара хий теха баьинаб уж. Ишта толаме дІахьош да культиваци елга, оасар делга.

Укх шера пачхаьалкхега пхе эзари цхьа бІаьи тонн баьцадараш дохка декхар тІанийцад кхаш лeладераша. Уж хул планагІа лаьрхІачул 1200 тонн дукхагІа.

ПХЕ БЕТТА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА

Вай республикерча промышленни предприятешта юкъе эггара хьалха пхе шера план кхоачашъярах рапорт и денна ший хьинар лаьгІ ца долийташ къахьегача «Промавтоматика» НПО Грозненски опытни завода коллективо къаьстта дика толамаш доах иттлагІча пятилетка тІеххьарча шера. Цхьа бутт дІабахийтац цо пачхьалкхен плани тІакийца декхараш дикка тІеккхоачаш ла деш. Товарни продукци мальхала яккхара пхе беттен май беттен план кхоачашъярах рапорт деннад завода болхлоша 26 май. Ер бутт бовлехьа планагІа лаьрхІачул совгІа цар мальхал боекхергья 105 эзар сома мальхал чухьнахьа йоацаш йола продукци.

Хаддаьза социалистически яхье хьалха латташ я В. К. Севостьянов керте латтача механически участкаи В. С. Атамирови В. Т. Ашилогови керте латтача сменай коллективаш. Цар пхе шера а ишта укх шера хьалхарча пхе бетта а план эггара хьалха кхоачашъяьй.

* * *

Пятилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржальча Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкашта юкъе хьалха латташ хьайоаг Агаронов Владимир Александровича кулгалдеча № 21-2 йолча установка коллектив. Мехкдаьтта продукци аракецара пхе бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь, хІанз июнь бетта кхоалагІча декада чотагІа къахьегаш я из.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХЬИНАР ДОЛА МЕХАНИЗАТОР

КІаьнк волаш волавелар Лукаев Зайда болх бе. Хала ха яр из. Цунах лаьца дувц хІанз Зайде:

— Немцаи фашисташа къиза дукха городаш, юрташ, заводаши фабрикаши хІалакйир. Даймохк фашистски гІаьрахоех Іоціеи а бaь халкъа боахам юхаметтаоттабе болабеннача хана са пхийтта шу даьннадар. Массанахьа а чІоагІа эшар балха кулгаш. Цу хана Акмолински областа Молотова цІерагІча колхозе болабелар со къахьега никъ. Лаьтта оахачи, макха бoаккхача хана шерч лехкаш болх беш хилар эггара хьалха. Тракторaш а говраш а тоъаш яцар цу хана. ЗІамига ва яхаш сох чІоагІа къахстар са лоалахочо, цхьана болх беш хиннача Охрименко Андрей Петровича. Лаьтта оахаш дийнахьа а бус а къахьийгачул тІехьагІа шерч лехкаш ваггІаше а тхоовсар со, сов кІаьдвеле. ТІеж тІа а хиина кулг доаккхаш чов яь йоллаше а болатах ваь волаш санна соца цхьана къахьегар Андрей Петровича, цхьайолча хана сона хьалхара а. Ловцаш аьлча, цо Іомавир со болх бе а ваха а. Цудухьа цІаккха а вицлургвац сона из. Андрей ПетровичацІера къаьстачул тІехьагІа а де дезар, хьалхашка латта декхар ханал хьалха кхоачаш ца дича Іелац со. Из оамал а Охрименкогара хьаийцад аз.

ХІанз Сунженски района Ленина цІерагІча колхозе механизатор волаш къахьегаш ва Лукаев Зайда. Цу боахаме из балха вевачул тІехьагІа 22 шу дьннад.

Хьалхашка латтача декхарех хІара шера дика лоархІаву. Масала, Т-40 марках йолча трактора тІа болх беш соахка шера план 1200 йолаш, 1750 гектар условни оахам дир цо. ХІаьта довгоразмазочин хІамай кхом барах алапел совгІа 200 сом ахча делар Зайдана.

ЛоархІаш а сий деш а ва из колхозхошта юкъе. — Хьаьнала а гІулакх долаш а саг ва Зайда. Эшачох новкъостал де кийча ва массехана. ХІаьта керттера дар да из дика къахьегамхо хилар. Цудухьа дукха веза Зайда из вовзаш болча наха, — йоах цунах цунца цхьана къахьегаш болча наха.

Ишта ба Къахьегама Сийлен III степена ордена кавалера Лукаев Зайде къахьегама никъ.

Дика кхебу цо ший дезал а. Зайде йоІ — Асет баьцадараш кхедеча шоллагІча бригаде болх беш я. Дас санна ше дІадоладаь гІулакх толамца чакхдоаккхаш къахьегаш я из а. Баьцадараш кхедара соахка хьалхашка лаьтта декхараш тІехкхоачашдара соахка 300 сом ахча делар цунна.

Даь къахьегама никъ харжа болх бе волавелар воІ — Иарис а. Советски Эскаре гІулакх де вахале а цигара цІаверачул тІехьагІа а механизатор волаш даьца цхьана болх бир цо. ХІаьта хІанз колхозхой рекомендацегІа балха ваха Сунженски райисполкома чурча гІулакхий отделе къахьегаш ва. Дика болхло хиларах кулгалхоша сий деш а ва.

А. ЗАИНУТДИНОВ.

ТЕШАМЕ НОАХАЛ

ВЛКСМ обкомеи Грозненски горкомеи торжественни пленум

24 мае Грозне В. И. Ленина цІерагІча культура Дворецe хилар Нохч-ГІалгІай областной комсомольски организаце 60 шу дизара хетаь ВЛКСМ обкомеи Грозненски горкомеи торжественни пленум.

ЧІоагІа дегаш айденна, дІаьхдаь чІоагІа тІоараш детташ пленуме хинвараша сийлен президиуме хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро.

КПСС обкома цІерагІа моарцал луш къамаьл дир КПСС ЦК членалла кандидата, керте Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова. Цо областной комсомольски организацена дІаелар боахами культурен дегІайоалдеча дика хІамаш карагІдувларах, кагирхошта коммунистически кхетам луча хьинарe болх барахи 60 шу дизарца дувзаденнен цунна еша КПСС обкоме Памятни байракх.

Торжественни пленуме доклад йир ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара Г. Х. Эльмурзаева. Пленуме къамаьл дир республика хьалхарча комсомольцех цаІ волча С. К. Казаниева, шозза Советски Союза Турпала, ЧССР Турпала, эскара инарла Д. Д. Лелюшенкос, ВЛКСМ обкомерча комсомола ветераний совета председатела В. И. Фильнина, персональни пенсионерка Е. А. Варежниас, «Грознефтеоргсинтез» производствени объединене генеральни директора заместитела А. М. Космина, Советски Союза Турпала, СССР летчика-космонавта В. А. Ляхова, Малгобекски УБР буруветтачо Х. Г. Галаева, ВЛКСМ Дагестански обкома хьалхара секретара М. А. Азизова, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка, комсомола Ленински преме лауреата А. Астемировас, ЛКСМУ Херсонски обкома хьалхарча секретара В. Ф. Хадаковски, Грозненски № 11 йолча юкъерча школа дешархочо И. Недельковас, Грозненски гарнизона тІема гІулакх дечо Ю. Долова, ВЛКСМ КІилбаседа-ХІирий обкома хьалхарча секретара К. Н. Цахилова, Кагирхой Димитровски Коммунистически Союза болгарски гІишлоягьечар группа комитета секретара Н. И. Попова, ВЛКСМ Черсий-Балкхарой обкома хьалхарча секретара Х. Х. Чеченова, ВЛКСМ ЦК секретара Д. А. Охромийс.

Кагирхошта коммунистически кхетам луш боккха болх барахи областной комсомольски организаце 60 шу дизарца дувзаденнеи комсомола ветераний, кагирхой хьехамчий, комсомольски балхахой, производстве хьалхалаттарий группана делар ВЛКСМ ЦК совгІаташ.

НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Х. Х. Бокова Грозненски городскойи Ачхой-Мартановски районаи комсомольски организацешта, хІаьта ишта комсомольски балхахой, производстве хьалхалаттарий, комсомола ветераний группана дІаелар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума сийлен грамоташ.

Торжественни пленуме хинвараша республика берригача комсомольцашкеи кагирхошкеи кхайкарал дир.

Торжественни пленум партийни гимн «Интернационал» а локхаш чакхъяьлар.

СУРТА ТІА: областной комсомольски организацена Памятни байракх дІалуш я.

СИЙЛАХЬ-ВОККХАЧА БАЬЧЧА СИЙ ДЕШ

Оркестр локхаше а, байракхашца, транспарантаща кийчъяь йола колоннаш, В. И. Ленина цІерагІча майдангахьа дІайолалу. Ишта, шоатта дийнахьа Грозне Нохч-ГІалгІай областной комсомольски организаце 60 шу дизар дезде баьхначар Коммунистически партиа Советски пачхьалкхея хьальчуи памятника хьалхашка зизаш Іодехкир.

Памятника юхе сийлен ха тІа латт Грозненски гарнизона бІухой, пионераш.

Кортош кІайденнача ветеранашца цхьана памятника юхе цІе гвоздикаш чулатта тускараш Іоттаду республика районийи городскойи комсомольски организацей викалаша. Дуккхача нагийча наьхея мехкарийи новкхош тІа правительствени совгІаташ доахи, хьинаре къахьегарахи тІехдика дешарахи тайина ВЛКСМ ЦК знакаш, халкъа депутаташ хиларах тийна знакаш йоахк.

Зизаш дехкачарна юкъе бар НГІАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, парте Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов, ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома хьалхара секретарь Г. Х. Эльмурзаев. Нохч-ГІалгІайчен хьаьший — ВЛКСМ ЦК секретарь Д. А. Охромий, шозза Советски Союза Турпал, ЧССР Турпал, эскара инарал Д. Д. Лелюшенко, СССР летчик-космонавт полковник В. А. Ляхов, хоккеях дуккхаза дуьнен, Европа, Олимпийски ловзарий чемпион В. Петров.

Областной комсомольски организаце юбилей саъе баьхнабар вай доттагІий, Херсонски областа комсомольцаша бахкийта викалаш. Комсомола обкома хьалхара секретарь В. Ф. Фадаковский керте волча пар делегаце а дехкар В. И. Ленина памятника юхе зизаш.

Вежарашха йолча КъилбаседаКавказа республикий комсомольцийи кагирхойи цІерагІа зизаш дохкача дакъа лоацаш яр ВЛКСМ обкомий хьалхара секретараш М. А. Азизов, К. Н. Цахилов, Х. Х. Чеченов, керте латта Дагестана, Къилбаседа ХІирий, Черсий-Балкхарой делегацеш.

СУРТА ТІА: республика комсомола викалаш В. И. Ленина майдан тІа.

ТАРКО—САЛЕ КХАЬЧАБ НИКЪ

ТЮМЕНСКИ ОБЛАСТЬ. «Тюменьстройпуть» яхача къахьегама ЦIена Байрахьа орден лелаеча управлене коллективо Ханты-Мансийски автономни округа цIи хезача Сургутера Тарко—Сале — Ямало-Ненецки автономни округерза тIаьи мехкдаьттеи доаллача кердача центрех цаI йолча кхтечалца машинниъ бигла баьккхаб.

Керда никъ биллаб Iазаьмате халача хьалашка. Бlаьшеренашка саго кулг ца тохаш ханча тайге, уналашка, дукхача долхача хиниа гIолла тIех е баьккха.

Никъ чакхбоалача — Уренгое — кхаччалца 122 километр кисай. ГIишлоенхоша доп дениал цу участке Сийлахь - боккхача Октябра цIей тIаьхоачача хана болхлой поездаш Iоалаллийта аьнна.

СУРТА ТIА: Тарко — Сале яхача станце кхаьчаб никъ. Цига рельсаш яхкарш ба № 565 йолча гIишлоен монтажни поезда ваькъа монтераш. Цу станцех йоккха машиникаьъа узел хургъл Укхазара дукхха моаххаш — техника, оборудовани, гIишлои материалаш дIаухийтаргъя мехка мехкдаьттеи гази йоккха керда район деIаьйоалаечa.

И. САПОЖКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Творчески уйлай нах

НОВАТОРАШ КЕРДАДАРАШ ЛЕХАШ БА

«Яхьа култалдар, кердадар, прогрессивни дар юкъедахьар — тIехьадисачунцеи консерватизмацеи тарлуш доаца дийна гIуллакх. Хьалха латтача коллективий къахьегачча новаторийн практика — из фактически балха формаш методаш, технологи, доал делга вIаштIехьдаккхар оьшачара хувцаш дола хIама. Укхаза эш хьинар, денал, хьаштдалe — къонахчал», — цу тайпара лаьха мах бир рационализаторски балха новкъоста Л. И. Брежнева, КПСС ЦК ноябрьски (1979 шера) Пленуме къамаьл деш.

Тха локомотивни депо рационализатораш уж указанеш кхоачашъеш ба. Цар хьадаьд ка а йоалаш болх бара, дагалоацараш творчески планаш толамца чакхъяхара шоашта мел аца хьалаш. Цар мукъагIа да технически литератури, эшшача хана новатора гIо де кийча ва опыт йола новкъост, до оал теркам тIабахийта безар фуд, сев уйла е еш.

Тха рационализатораша болх мишта бу хьахьокх цар даьча укх гIуллакхаша. 1980 шера бIь бетта технически комиссе хьажийта дIачуекнай цар 141 предложени, цаьрех юкъейихкъай 118. Цар экономически эффект 30 эзар сомал совгIа я. 105 саго дакъа лаьцнад изобретенеш кийчъеча а уж производства юкъехьоча а.

«ЭДТ-200Б» яхача тягови электродвигателашта царга баьсса болх а байташ, тохкамаш ду станци». Иштта оалаш да электро - машинни цеха мастер А. К. Щепетков, слесараш А. З. Мацуцини П. И. Мысеевн автораш бола кердадар. Цо йиш хилийтай предприятена 7331 сом кходе. Из предложени юкъейоалаяро торо хилийтай агрегата яь ремонт дина йиш хьажа.

Экспериментальни цеха мастера В. Л. Худяковен бригадира С. С. Кобылипен оттаьчй тепловоза нIал чархий нараш Iоохкара йолча дIа-юха кхувлача универсальни установка проект. Производствана механизаци яра тIадерзадаьча цар кийчдаьча цу технически кердача хIамо дикка аттача боаккх слесарий къахьегам, сихагIа чакхдаха йиш хулийт балхаш!

Дизельно - заготовительни цеха мастера В. Н. Сидельникова чархий ахмуфтацитэ прессировка яра заьрккIа йола гидравлически съемник кийчъяьй. Цу кердачо торо халийтар метала кходе, тепловоза еча технически ремонта диял лаккъе. 2263 сом кходе.

Рационализаторски балхаш ду механически цехе мастера М. К. Поповен бригадира В. Фроловен. ТIехьара цар дIачуденнача кердадарех цаI да «Даьтта коллектора уголкови штуцераш кийчъяра йола приспособлени» яхаш. Из юкъеяхьаро сиша экономически эффект — 1312 сом. Цо йиш хилийтай къахьегама овсарле дикка лаккъе.

Белгалдаха лов сома аккумуляторни цеха новаторий гIуллакхаш. ТIехкьарча хана болх хьинарeгIа бе баьккаб уж, технически грамотни хул цар тела предложенеш. Мастера В. А. Курсанова, мастера гIоноча Н. И. Мусиенкос, аккумуляторщика А. М. Ганусова кийчъяьй «32-ТН-450» яхача аккумуляторни батарея хьаяра а пунна ремонт яра а йола специализированни верстак. Цо торо хилийтай балхий дикал лаккъе, кхерамзлен техникен производствен культурен айе.

ИтталагIа пятилетка чакхоалача шера дола социалистически дехкараш тIаэцаш тха изобретателашта барт бир: 50 эзар сома маьха экономически эффект лургйола 200 рационализаторски предложени балха юкъейоалае. Цар шоай дош кхоачашду.

О. МЕЛЬНИКОВА,
локомотивни дено рационализаце инженер.

IА КХЕБАЬРАШ, КОМСОМОЛ!

РЕСПУБЛИКА ДЕПУТАТ

Автобуса тIа массехк саг мара вацар. Къамаьлаш дар деш. Завода гIуллакхаш, социалистически яхьа байнача бетта итогаш яр йийцараш. Вознесенскерча газ чакхйоахача завода завкома председатель В. Н. Птухин раьза вар цу юкъа предприяте даьча гIуллакхашта. Ритмично баьб болх завода еррига участкаша. Вознесенски завода коллектива социалистически яхьа итогаш яь а яьнна. Карабулакерча завода коллектива балха итогаш е йоали яр комисси.

— Еррига участкий коллективаша болх дина бу, — аьлар Виктор Николаевича. — Хала да болх дикагIа хьан бу ала а. Задачка да вай къоастаде дезар... Кийса яхий аз, комсомол?

Цо из хаттар дича, дIакъежар цунгахьа цига вагIа безаме йоI. Цун юкъа гонахьа Iоухача Iаьржача гиччигаша, еланъажаро, доагача бIаргаша йоахар из оптимисташ оалаш болча атта шийна гонахьарбараша дIаучча нахах я.

— Кийса да, — аьлар цо, гиччигаш лостадеш корта е оагабь. ХIаьта комсомол... комсомол дилла а тешаме хургья. Катийча нахе болх бе беззача тайпара бу... хьажал тха бригадега, — дIахо дувц цо, амма аз кхетадацзар йоI шоай бригадах фу ала гIертар. Автобус сецар, се Iовала везаш вар.

Цул тIехьагIа дага а доаш кхийтар сох из йоI. РСФСР, НГIАССР, моттигерча Советашка хоржамаш хилалехьа дукха хьалха комсомола горкоме ваха везаш гIуллакх нийсделар са. Са теркам тIаэзар плакато. Лакхе гIолла доккхийча алапаша яздаь дар: «Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат Любовь Александровна Николенко». Цун сурт а дар доалаш. Из яр дага а доацаш сона цхьан автобуса чу нийсъенна хиина социалистически яхьа итогаш еш хиннача комиссе член.

Вознесенскерча газ чакхйоахача заводе хуле тамаш я, из сабаре йоI - къахьегамо ца йовзаш саг. Шийна гонахьарбараш цара гIулакхаш цIенача дег тIара лелаьча нахах саг я из. Цу морча нахах лоаца оал: эшшача гIо де кийча вола, дика новкъост

МагIалбике яьй Люба. № 9 йола юкъера школа йистеяьккхай. Шийн ханарча мехкарашта юкъе энтузиазм а тIекдаьнна доккха организаторски хьинар а долаш хилларгIа белгалъяьнна яр из. Школе деш хиннача дукхача саккъердамеча гIуллакхий инициатор Люба хулар. Школе деша яьгIача ханара цунна эгара чIоагIагIа дега чудижа хиина дя дар из ВЛКСМ мугIарашка дIайийцар. ХIанз сла а къежаш дувц цо: «эгар со миха гIа санна, дос тохаденнадар». Амма Уставах долча хаттарашта жоп доаш юха ца сIерташ телар. Дишлургдац горкома секретара дешаш а: «Тхона хет, Люба, хьох бакъонца йола комсомолка хургья аьнна».

Цунна эгара дукхагIа дезаш хиина предмет дар физика. Цудухьа хеталу дагадоххарагIа хержабий-хьогI цо болх а аьнна. Школа йистеяьккхача Орджоникидзерча электронни приборий техникуме деша яхар, хIаьта из дика йистe а яьккхар.

Вознесенскерча газ чакхйоахача заводе дика тIайийцар къона специалист, тIахьожамо бустамий приборийн автоматикан служба балха хьожайир. Дешара заведене шийна еннача знанеех толамца пайда нийбу йоIо практике. Дукха ца гоеш лаккха разряд йола специалист, ше каралаьцача гIулакхи гонзанча хул Любах.

ХIаьта завода коллектив дика тIаэц цун дего. Из ба шийн чота тIа кIезига сийлен къахьегама гIуллакхаш доаца барт бола, интернациональни дезал. Газ чакхйоаккхараша лелае йоагIача бесса лелаю болхлой вахта. Беттагара беттага кхоачаш а тIехкхоачаш а ю коллективо шийн заданеши тIайидаь декхараш. Кхоачашъяьй заводхена стабильни доаца газови бензин арахецара ших шера план. Планал совгIа арахийцай из продуци 3000 тонна боараме. Из къахьегама толам В. И. Ленин ваь 110 шу дизара хетабаьб газ чакхъоаккхараша. Из толам боаккхача дикна дакъа лаьцад Петр Николаевич Лутковский керте латтача КИП-ан автоматикан комсомольско-нагирхой бригадо. Цу коллективе я болх беш завода дикагIа болча прибористех цаI лоархIа Любовь Николенко. Цкъа лаьца Iийнац бригада газ чакхйоахача завода комсомольско-нагирхой коллективашта юкъе хьалхарча моттигех цаI. КIезига къахьийгадац уж толамаш доахача тIахьожама - бустамий приборийн автоматикан служба профгрупорга Николенкос. Цуи вIаштIехьдаьнад коллективе шерра социалистически яхь йоаржае, къахьегамен производственни дисциплина чIоагIъяра гIо де. Кхоачамболаш да, тIехьарча шин шера Лутковске бригаде дисциплина толхаяь цхьаькка а моттиг хиннац аьлча. Любас ше хьокхам тел болх бара даьккъе, гонахьарча наха хьинар урауттаду. Цiаккха а йисац из шийн задани тIехкоачаш ца еш, хIаьта ше деш мел дола хIама дика ду. Прибористаша Iалашду завода еррига участкаш болх ритмично белга.

Профсоюза заводской комитета председателе В. Н. Птухина ишта йоах Николенкох:

— Из дика специалист а организатор а я. Шийн професси геттара дика йовз Любайна. цул совгIа, коллективна общественни вахаре хьинаре дакъа а лоаш цо. Лоацца аьлча: Любай вахар коллективе лелаеча гIуллакхехи цуйна дагалаттарехи латт.

Ираз долаш саг я Люба Николенко. Цунна норадаьд дего кхоабалдеш дола гIуллакх, хIаьта шийн беррига яиз цо цунна дIа а лу. Цун шолагIа дола цIа а хиина дIаьттай завод, хIаьта коллективах шоллагIа бола дезал хиннаб.

Иштта дувц шийл йоккхагIа йолча шийн новкъостах Любовь Николенкох къонача прибористкас комсомолкас Вера Соседскаяс:

— Из нахаца Iалаьмате товш, ше къона але а йоккха опыт йолаш саг я. Се моллагIча хIамах кхеташ ца хилча цунга хоатт аз. Сона хов цо шийна ховр лочкъадергдоацийга а гIо дергдолга а. Улув ужжамо бола нах хилча атта да болх бе...

Николенкох ишта дувца йиш йолаш ба цунца цхьана шоай къахьегама никъ дIаболабь дукхахбараш.

Вознесенскерча газ чакхйоахача заводе массене а лоархIаш а сий деш а я Любовь Николенко. Цунна тешал ду служба болхлоша из шоай профгрупоргалла харжаро а. Из я кхалнаьха совета член, агитатор, ВЛКСМ Малгобекски городской комитета член. Болх шортта ба, хIаьта из дукхагIа ме хул гIадйолаш Люба а я, хIана аьлча нах ше хьаштдолаш шийх тешаш хилар хьахьокхаш дола хIама лерхI цо из.

— Вознесенскерча завода нагирхой волаш ва хьоккам эца саг, — аьлар ВЛКСМ горкома хьалхарча секретара Боков ГIапурa ше къамаьл деш. — Йоlо-къахьегамхочо, Iалаьмате цIена доги дика уйлен йолча Любовь Николенкос кхаьа йоагIача тайпара дIахо кхухь доккхагIа долча ноахала сийлахьа традицеш. Долаш да комсомола укх тайпара васкет: «Нагахьа санна хьай цIи комсомолец яле, хьай гIуллакхашца сий деккха цун». Из васкет сийленца кхоачашду Любовь Николенкос.

ХIаьта дукха ха йоацаш йоккха событи хиннай Любай вахаре — из хержай Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла. Цо тешал ду, шийна уллув болх беш бола нах цунах тешаш хилара. Болхлой тешаш ба, цунах хила воагIача тайпара вола халкъа Iаьдала вийкал хургхилара.

Б. БОКОВ.

ПАРТИЙНИ ХРОНИКА

Укх деношка парте Грозненски горкома организационно - партийни балха йолча методически совета заседани хилар.

Цига хьажар чакхъяьннача юкъа секцена баьча балхага. Белгалдаьккхар, цхьайолча секцеша шоай болх хьалхе оттаьнча планах беш хилар, партийни организацеша Iоаль опыт вIашагIтохара, цар балха тIа нийслу ледарлонаш дIаяхара методически новкъостал деш хилар. Цунна цхьана белгалъяьхар шоашкара мелал гойташ йола методсовета секцеши цар кулгалхойи. Цу секцеша юкъебоагIарашкара шоай декхараш лерттIа кхоачашделга хьадийхар цига.

Цул тIехьагIа кадраш хьахархара, уж дIа-юха нийсъяра, царна яхетам балара йолча секце кулгалхочо Н. А. Щербинас дийцар Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене партийни комитето юкъерча звенохй кадраш хьахаржара болх мишта оттабаьб хьоашш гучадаьннатох.

Города партийни организацей, парте райкомий балха тIа йола пайдане опыт кхы а дуйхегIа вIашагIтохилга, из гIуллакх шерагIен кIоаргагIен кхончашделга — из дар цига дийцача деррига къамаьла корта.

Политдешара школашка, кружокашка, семинарашка хIанз чакхъоалаш я итогови занятеш. Цу тайпара шоай тIехкьара занятеш яь баьлар укх денош «Октябрьнефть» НГДУ партийни, экономически, комсомольски дешара сете а. ХIаьта укхаза чакхдаьннача шера болх беш яр юкхьанцара шиъ, марксизма - ленинизма лардий нийс, коммунистически къахьегами бархI школа, иштта экономически дешара школаши комсомольски политпросвещене кружокаша.

БIарччача шера ладуггIарий идейно - теоретически боарам лаккбара, цар къахьегамен общественни хьинар ойдара, дешарах уж балха тIа вахаре пайда аца Iомабера шоаш тIагертта къахьегаш хиннилга хьахьенкхар им. Л. А. Бондаренко, А. Е. Синюхаена, К. Б. Ервандян, П. В. Прохин пропагандисташ хиннача школашкен семинарашкен бухсоццаш чакхъяьннача занятеш.

Iомадаьчох дика кхеташ, хьалхашиа уттаду дешаш, жаттараш дашха, жоп дала хоаш болга гуш дар ладуггIараш: К. В. Маслова, М. А. Бобрышев, Т. Н. Свиридел, Е. Н. Мыслинцева, кхыбараш.

ХIанз тIадоагIача 1980—1981 дешара шера кийчо е йолаенна партийни организаци.

ШИЙХ ДИКА ЦIИ ЙОАККХИЙТ

Эпираш письмош, даьхьала буаца телеграммаш, открыткаш, посылкаш Даьхен еррига хиIиигашка, республика районашка дIаяхьийта хьачуйю, иштта кхычахьара хьаукийтараш бахача наха дIател республике йоккхагIчарех йолча Грозненски почтамта почтови отделене болхлоша. Цу геттара боккхача балхах дика лоархIаю почтамта страховой цеха коллектив. Массехказа социалистически яхье хьалхара моттигаш яьхай цо. Масала, соахка кхоалагIчек йиьлагIчен кварталашки плановн заданеш толамца кхоачашъярах Нохч-ГIалгIай АССР бувзама производственни управлене карара нара тело цIе байрахи ячаш совгIати делар цунна. Цу коллективе болх беш я комсомолка Яндиева Тамара.

— Тамара тхоца болх беш йола деррига а цхьа шу мара дац, — йоах страховой цеха начальника З. Г. Килгановас. Иштта дале а, почтамта еррига коллективо сий деш лоархIаши я из. Цахаддаш дукха болх хуле а, заданеш тIехкхочаш а еш дика лоархIаю Тамара шийн участкерча балхах. ХIара бетта 120 процентал лохехьа хилац планони хьокхамаш. ЦIаккха а ах ца оалаш, цхьаьца бахьанца балха хьа ца веначаь сага корметта дIа а утташ къахьег цо. Цунна тешал деш яр бригадир Т. Е. Григорьева а.

Иштта хьинало къахьегарах, безаме хиларах почтамта коллективо могалрий халкъа депутатий Грозненски городской Совета депутаталла хержай из. ХIаьта шеко а яц халкъа шийх бенна из тешам Яндиева Тамарас боабёрг ца хиларах.

К. МАРЗИЕВ.
тха штате воаца корреспондент.

КОСТРОМЕРЧАР ОПЫТ ХЬАЛЛОАЦАШ

Парте XXV съезда решенеши КПСС ЦК, СССР Министрий Совета «Юкъарча образоване школай дешархошта хьехилтен кхетам лулген, уж къахьегама кийчбелга дIахо яргадаьккха тоаврах бола» соцам (1977 ш.) кхолIаре а лувцаш. Наьсарен райони халкъа образоване отдело хаьдда болх бу цар хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара.

Дешархой производственни бригадаш вIашагIIоххар да дешархошта къахьегам безаш хургболаш кхетам балабарен производительни къахьега Iомабарен керттера формаех цаI. Из гIулакх дикка теркам тIабахийта лeладу районе. Апрель бетта хилар тха дешархой производственни бригадай кулгалхой семинар. Цига итогаш йир 1979 шера цу бригадаша баьча балха, хIаьта иштта Костромской области юрташкарча дешархой производственни бригадай опыт юкъейоаллера хьакъехьари 1980 шера дола декхараш белгал а даьхар.

Цу области школаша къахьегама кхетам балара гIуллакх дика вIаштIехьдаккхарагIа селханара школьникаш ялат кхедераш, хьайбаш лелaдераш, механизатораш а хинна дIабахаб цига, кордаьд новаш дукен тIа меллад карардоалиторгдоаца дика гIуллакх. Цар хьаьвй фермаши нагирхой коллективаш, Iомаьяй керда профессеш. Хоза сий а деш дийцар царех ВЛКСМ XVIII съезде ше къамаьл деш Л. И. Брежнева.

Дешархой производственни бригадаша гIо ду дешархошта уж къахьегамцара гIулакх коммунистически лeладеш хургболаш кхетам балара, лакхду школьникий общественни хьинар, хьахулийт цар бокъонца дола советски гражданина нравственни сибат. Дешархоша юртбоахама производственни дакъа лацаро Iомаййт царга къахьегама говзал, хьахулийт навыкаш, чIоагI а ю кIоарг а ю цар знанеш, техника йовза безам хулийт, опыташ е Iомабу изобретательни рационализаторийн гIулакх мерзду.

Нагахьа санна бахьха дукха йоаццаш я тIехьа районе массехк бригада мара хинна ене. 1979 шера уж хилар юкъерча школашка барайтта бригаден хIаьта иштта бархI шера школай дешархой вхе звеной.

Керттерча даькъе шекара свеклаш лелаеш яр дешархой производственни бригадаш а звеньяш а. Къахьегамца хьалхашк салоIалгаш вIаштIехьдоахача цхьадола кхоачамбоацараш хиннадале а, цхьайолча бригадаша дика толамаш дахьад. Иштта, СурхотIарча № 1 йолча юкъерча школа дешархой производственни бригадаша НГIАССР Министрий Совета соцамагIа премена лаьрхIа 800 сом мах боле спортивни инвентарь санай. Плиевхой гIий Юртарча № 1 а № 2 а йолча юкъерча школай дешархой бригадаша «Назрановски» совхоза кхашка болх а бев, тIехкхоачашйир пачхахьалкхенна шекара свеклаш дIаялара план, цул совгIа пачхахьалкхенна дIадуеннай 1230 сома маьха диткомарий соллари кхоши. Иштта белгалдаьхад Долакха-Юртерча юкъерча школа дешархой бригада толамаш а.

Цхьабакъда, белгалдаккха безам ба са, дешархой производственни бригадай декхараш производственни заданеш тIехкхоачашъярах лаьтта Iеш ца хилар. Керттердар да дешархочо духхьал кхай тIара производственни болх бань ца Iеш, Iилман дешаш къестаде а гIерташ хилар, цо дешара - кхетам балара проблемаш къестаяр. ХIанз а долаш да цу даькъера кхоачамбоацараш. Къаьстта теркам тIабахийта безе бригадай членийица опыташ яра.

Укх 1980 шера района совхозашца 19 договор даьд. Цу договорегIа юрташкарча дешархой бригадаштен звеньяштен дIахьожаьй цар шекара свеклаш, хоартолаш, хьажкIаш санна йола юртбоахами культураш кхесргйола лаьттап участкаш. Нулевой циклагара хьадоладенна хьувзьам чуэцарга кхаччалца дола деррига балхаш цу участкаш тIа де дезараш дешархой производственни бригадаши звеньяши я.

Яндарерча № 2 йолча юкъерча школеи ЖIайрахарча юкъерча школеи вIашагIъехкий школай лесничествано. Школай лесничествай членаша лораю хьу цIерах, из тедийтац, моттигера культураш дIайоагI, тайп-тайпарча лахчайн кIотаргийн ги гулдеча, дарбан баьцаш лохачи дакъа лоац. Iаьлий-Юртарча юкъерча школаи бархIа шера школаи дешархой производственни бригадеи звенеи гIуллакх ду совхоза сомий беша, цу чу де дезаш дола балхаш ду.

Совхозийн хьун боахамен кулгалхойи специалисташи дехкарийла ба дешархой бригадай балха цIенхаштта теркам тIабахийта, царна къахьегара, сазаIара эша хьалаш хьаде.

Кхоачамбоацараш за иштта культанаш кийчъяра дарьгье, мала хий доаттадеча, дешархой кхай тIа дIакхувлачеи цIанкувлачен. Совхозий специалисташа практически гIо де деза бригадаштен звеньяштен опытни балхаш дара.

Фу дIаделехьа кийчдар юртбоахама культурай хьувзьам лохбара наькъех цаI ба. Из ду дIадийнача гевагра, фийс хьатIебалара а царех хьахиннача бIаьцоагIай догIаахара а кхз чIоагIагIа хилийтара. Дукха я дIаделехьа фу кийчдара приемаш, царна юкъе я микроудобренеш а. Уж гIуллакхаш деча юкъеузза беза бригадай членаш, иштта юкъеузза беза уж Iилман эксперименташ яра а. Уж балхаш деш ца хуле, дешархой производственни бригадай члений къахьегам творчески а боацаш, духхьал физически къахьегам, гIонна бола болх а болаш бусаргба.

Тха района дешархой къахьега Iомабара а царна къахьегама кхетам балара а доккха методически а практически а гIо ду тхона къонача натуралистий республиканский станце. Бригадаштен звеньяштен юкъе социалистически яхь вIаштIехьйоаккхача, хIаьта иштта бригадашкен звеньяшкен кхетам балара болх комплексагIа чакхбаккхара а доккха новкъостал ду тхона ВЛКСМ Наьсарен райкомо.

Тхо тешаш да, тха района юрташкарча юкъарча образоване школай дешархой производственни бригадаши звеньяши шоашта хьалхашка латтача декхарех лоархIаргхилара а, хIаьта дешархоша къахьега Iомабенна ца Iеш Костромской областерча дешархой производственни бригадай масалагIа школаш йистеяьккхача наькъаргIола профессеш карарзаергхиларах а.

В. ВАРХАНОЕВ,
Наьсарен районо инспектор.

Проблемаши хетараши

МЕХКДАЬТТЕИ ДУНЕН ОКЕАНИ

Танкерни кемай катастрофаш, форда тIарча мехкдаьтта промыслашка авареш, форда тIара мехкдаьтта проводаш лелхар тIа-тIа дукхагIа хулаш хиларагIа Iалаьмате дукха доагор фордала ух. Фордаш бIехдара гIуллакха йолча Консультативни советои (Великобритани) сиха лелача Iалама явленешта йолча Смитсоновски институтерча Центрои (Вашингтон) Дунен океан бIехбара гIуллакха рекордни да, аьннад, 1978 шу. ХIанз укх сахьате йолаш яц 1979 шерара йиззa йола данеш. Цхьабакъда, ала бокъо йолаш да из рекордни боарамал тIехдаргда аьнна.

Шер-шера балластни хица цхьана 10 миллион тонн совгIа мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи бортал арахкоас дунен танкерни флото.

Дунен океано халла «охь» уж миллионаш. Дукхача даькъе хетаргахьарча данне гIа) Дунен океана хи тIа гIолла лелаш да ялх миллион тонн совгIа мехкдаьтта. Белгалдоаккхаргда вай, Iодахача мехкдаьтта цхьан тонно форда тIехен 1200 гектара тIа тIоа бужабеш хилар.

СССР гидрометеорологически служба тохкам баьб Антарктика хина. Цун данешa тешал ду, масала, Европа йистошкарча форда хи тIара мехкдаьтта СССР чурча хиш тIа хила йиш йолаш (ПДК) лоархIачул дукхагIа хилара. Къаьстта чIоагIа бIехдаьд мехкдаьтто Къилбаседен, Ирландски, Тирренски фордаши Бискайски заливи. ПДК хила йиш йолаш лерхIачул дукхагIа совгIа да иштта океана акваторе тIа гучадаьнна мехкдаьтта. Хайна да цу районашка мехкдаьтта Къилбаседен Америка йистошкара санна, иштта европейски йистошкара а кхоачаш хилар. Къаьстта чIоагIа бIехбу Атлантика Мексикански залива. Гучадаьннад Тайкачеи Атлантически океаний трассашта дикка гаьнарча районашкарча хих а дукха мехкдаьтта доаллаш хилар.

СЕННА КХЕРАМЕ ДА МЕХКДАЬТТА ХИЙ БIЕХДАР?

СССР Iилмай Академе Зоологически института Iилманхоша хеташ да, форда хий лоадамбоацаш мехкдаьтта бIехдаро а деррига тайпахча чкъаьрий, мидий, креветокий углеводни обмен толхаеш хилар. Къаьстта доккха зе ду хий мехкдаьтто бIехдаро ихтиофауна воспроизводстване. Даьча тохкамаша хьахьекхад, хий мехкдаьтто бIехдеча зоне чкъанраша Iотессача Iовнах хьахулаш дола пхандарга чолакх хулаш хилар.

Хий мехкдаьтто бIехдарах иштта зе доал доккхийча хьайбашта — киташта, дельфинашта, тюленашта. Мехкдаьтта летача тиъена цIока йIовхала изоляционни свойстваш йов. Цул совгIа, мехкдаьтта чудахача хьайбе бIаргa восполени хул, тIехка дукхагIа йолча хана цар бIаргаш дов, долче уж шоаш а йов.

Ихтиофаунана хий мехкдаьтто бIехдаро ду зе, хIанз укх сахьате хала да къоастаде. Гуш да, цун масштабаш геттара йоккхий хилар. ХIаьта форда продукташ тахан а тIехьа боккхача лоархIаме ма йий дукхача мехкашкарча бахархой кхачан рационе. 2000 шу тIаьхоачаш, Iилманхошта хетачох, вай хIара денкарча кхачан рационе фордо луча кхачан продукташа лоаца дакъа 20 процентага кхоачаргда. Прогноз нийса ца хила а тарлу, нагахьа санна фордаши океанаши мехкдаьттаца бIехдара дукхьала эффективни гIулакхаш ца дойя. мехкдаьтто-м хий кIалхарча дунен биомасса хIаланьнь ца Iеш, из да мегаргйоацаш а ма йой.

ЛоархIаме я процесса климатически аспект а. Форда тIалоацабеннача мехкдаьтта тIовно толхаду океанаи атмосферанеи юкъера физически хувцамаш. 60 процент кIезигаю цо форда тIара хьалгIетта Iи. бIехача участкера хий интенсивно дIоах а долийтаc. Форда тIагIоллара мехкдаьтта тIовнах хьоехалуш йола фен массаш а иштта чIоагIагIа йIоах а ду хий Iи кIезигагIа чу а лоац. Из бахьан долаш кIезиглу цар догIаи низ. Температура лакх а лох а луш хувцалдарагIа хьахул дулай моохаш, циклонаш. ХIаьта вай планета тIарча климатан хоттамаи формировани яра даькъера Дунен океана лоархIам боккха ма бий.

МАЛАВ БЕХКЕ?

1969 шерарча Дунен халкъашта юкъерча совещане бокъо лац моллагIча форда йиста бIаь миль гаьна ца доаккхаш цIендаьза дола балластови хий форда чу ахийта, хIаьта 20 эзар тоннал тIех дедвейт йолча танкерашта тIера хий цхьаннахьа а форда чу дахийта бокъо лац.

Соглашене рекомендаци лу танкераш лаьрххIача уж дулача станцешка цIендайта с духхьал кемаштIа хий хьаIийтара йола моттигаш хьае.

1973 шера деиз лелаш я кемаш тIара чуухийтача хиша фордаш бIех ца дайтара йола Дунен халкъашта юкъера конвенци. Конвенцена кулгаь лаьдаь Советски Союз а юкъейолаш йолча 60 пачхахьалкхено.

Мишта кхоачашду цу авторитетни долча дунен халкъашта юкъерча шин документо дIадехараш?

Соглашене а конвенце а дийхха доллашехьа, цIеп а данза дика балластии хий форда чу дахийтара чотах ха кхоира гIодаш техкар гIойленагIа лерхI дукхача кемаш долча компанеша. Къаьстта каст-каста леладу уж гIуллакхаш мехкий правительствашца кемашта къоастадаь вьлча танкерашта, эксплуатаци яра дунен халкъашта юкъера правилаш кхоачашъелга либерально леладеча (Панама, Либери, Гондурас, Коста-Рика) «ПАЛИБОНКО» байрахк тIаьгIача мехкадаьтта чудеттача кемаша. Бахьан из долаш халла чара фордаш мехкдаьттах зорадара средствашца Iалашдеш а дац «ПАЛИБОНКО» танкераш. Белгалдоаккхаргда вай, фордаш тIа мел хулаш йолча катастрофах 40 процент ярaш из «лелае атта байрахк» оалаш яр тIаьгIача кемашта кхоачаш хилар (бахьан кемай технически хьал вон уж лeладеча персонала квалификаци лохен хилар).

Вай мохк а юкъеболаш йолча алкха кIезигача пачхахьалкхенаша мара кхоачаш дац фордаши океанаши мехкдаьттаца бIех ца дайташ лорадара даькъерча дунен халкъашта юкъерча документаша дIа мел дехараш.

ФОРД — ПАЧХАХЬАЛКХЕНО ЛОРАБЕ

Деррига советски мехкдаьтта чудетта кемаш Iалашдаь да мехкдаьтта доаллеи дIаухийтеи хиш цIендара хилача средствашца. мехкдаьтта кемашкара машиниаькъа цистернашка чудетта порташ — танкераш дулача станцешца. Доазол дехьарча порташка а иштта дизза кхоачашду советски байрахк тIаьгIача танкерашa Дунен океан мехкдаьттах лорабара даькъерча документашa дIадехараши рекомендацеи. Цуна тIатоха бакъахьа да флота аварийностага. танкераш а лоархIаш, диллача СССР эгара тIехьара моттиг лоацаш хилар.

Дунен халкъашта юкъера соглашенешка «кемаш тIара форд бIех ца байтара хьакъехьарча гIуллакхех» бола СССР Министрий Совета соцами (1976 шера) кхоачаш а беш, вай сехаш дечa промышленносто карарзаьй «цIена» танкераш оалаш дарий производство. Царех эгара хьалхарадар — 182 эзар тонн хий чулоаца «Крым» ахар дунен халкъашта юкъерча линешка лелаш дола массехк шу да. Доазол дехьарча специалисташа дунен тIа эгара цIенагIа дола танкер оал «Крымах». Цун шолагIча пхоно бIехдейтаргдац хий кхыметтел кема хий тIинхигачи кхаьча е корпуса тIатеха тIама йохаяь моттиг нийсъелча а.

СССР регистро тIахьожам лоаттабу мехкдаьтта а кхы примесаш а йоахкаш дола пайда нийца хий цIендара лаьрххIача кема оборудоване на приемтировани яра, хьаяра, цунна эксплуатаци яра. Цу деррига хIамаел совгIа шерра пайда эц вай мехка мехкдаьттах форд цIенбеча лаьрхьIача кемаех. Цу гIуллакха пайда эц мехкдаьтта хий толхадара низа нейтрализаци еча тайп-тайпарча реагентех. Царех эгара эффективнегIа яр я тIоанаш долча мехкдаьтта пхи компонент йола эмульгатор. Теркам тIаозаш да цу препарата тохкам вIаши нийсдара методаш баь хилар. Изоляци ячча акваторе тIа дукха мазут дахийтар, цул тIехьагIа форда тIехеина, цхьатарра участаш а яь, советски а хIаьта иштта уж сачнача шведски (Берола-198) американски (Корексит-7664) препаратацца обработка йир. Советски реагенто сихагIа а дикагIа а кхоачашдир хьалхашка оттадаь хиина декхар. Цу тIа а цо вIалла зе а дац гонахьарча гоица.

Вай мехка тIа а нийца кхоачашъеш я промышленностех бита гIуллакхаштен пайда нийцачул тIехьагIа чуухача хих цу даькъе мехкдаьттах а, Балтийски, Iаьржа, Каспийски, Азовски фордаш цIендара а лорадара а йола массехк пачхахьалкхен програма.

Александр ДЕДУЛ.
(АПН).

ЛЕДАРА ЛЕЛ ДОАКЪАРАШ ІАЛАШДЕЛГА

РЕЙД

ДІадехача Іай МагІалбикерча боахамашка мел хала хьайбаш Іамгара даьхад дина ховш да. Кхьметтел доаханна дІадилла ча а доацаш яр дукхагІйолча совхозашкара фермаш. Из бахьан долаш дукха жан доахана воралла леш тІерадьлар укхазарча боахамашка.

ГІожа а моша а доакъараш Іалашдара ханнахьа йоакхо ца яьтга дар цун керттера бахьан. Соахка аьхка чІоагІа йокъал хиннаяле а доакъараш Іалашдара йолаш хиннача торонех бизза пайда ийца хиннабиларе дукхха а дукхагІа тайп-тайпарча доакъарий кхоачам віаштІехьбаккха торо яр МагІалбикерча совхозашка.

Хьоттама хьалаш Іалаьмате дика долаш енай укх шерара біаьсти. Оттаьнча планах долаш санна хан-ханнахьа догІаш делхар бахьан долаш хоза хьалъяттад гурахьа дІадийна ялаташ, иштта я доакъарийна дІайийна культураш, даьгІенаш, цонаш. Листен лаккхен буц я укх шере цІаккха ца хиннача тайпара. Тодденна, эзза даьккха дІаэттад деррига Іалам. Доккха беркат да из.

Мишта латт районерча боахамашка соахкара гІалаташ дІадахара, кхьерза хьайбашта гІожа а моша а доакъараш Іалашдара, цунна йолаш йолча торонех бизза пайда эцара гІулакхаш. Цу дешашна хьожаш хилар укх денношка «Сердало» газета рейдови бригада.

Эггара хьалха тхо хилар «Советский» совхозе. БархІ біаь тонн йол, кхо эзар тонн силос, кхо біеь тонн сенаж, 1200 тонн ча, кхьдола доакъараш кийчде дезаш ба совхоза механизатораш укх шера юкъарча хьайбашта.

Цхьабакъда, доакъарийна лаьрхІа дІайийна укхаза укх шера кене 141 га, гороххица цхьана кеп дІабийна 40 га, люцерна 148 га мара яц. Специалистий расчетех цирна тІера 500 тонн мара йол ллац. Силоса лаьрхІа йоле хьажкІаш а 200 гектара тІа мара дІае віаштІехьдаьннадац укхаза планах 300 гектара тІа е езача. 25 гектар мара яц рапс а. Цох а цхьадолча даькъа тІа доахан довжадаьд.

Цу хьалашка Іалаьмате боккха лоархІам болаш да боахама цонех пайда ацилга. 1180 гектар даьгІенаш я совхозага. Царна юкъе мангал хьакха йиш йолаш дукха моттигаш я. Цхьабакъда, цу хьакъехьа таханалца боахаме деш цхьаккха хІама дац.

Рапс чуэца ха тІехйоалаш латт. ХІанз дІабола мара бешабац боахаме из культура чуэца. Укхаза а болх беш цхьа косилка мара яц.

— ШоллагІйола косилка балха араяккха віаштІехьдаьннадац тха тракторш ца тоъар бахьан долаш, — бехказа вуэл директора денхараш кхоачашдеш вола боахама керттера агроном Гандалоев Хаматхан.

Укх шера республикерча боахамашка доакъараш Іалашдара ше къаьстта отрядаш, бригадаш віашагІйохка лаьрхІа да. Таханалца цу деша а йоакхо яьяц укхаза. Белгалдаьхадац доакъараш Іалашдеча социалистически лахь лелалра, дикагІа хьокхамаш доакъараш моральнои материальнои белгалбахара хьалаш а. Цхьабакъда, ха-м дІайодаш латт.

Кхы а вогІа латт доакъараш Іалашдара балхаш дІадолилдара гІулакх «Малгобекский» совхозе (директор Ю. Музаев, керттера агроном Б. Оздоев). Боахама вокхагІволча зоотехника Картоев Рашида мукІарал дечох силоса кІоагаш кийчдер мара кхы дань цхьаккха хІама дац. ХІанз я тота чакхъяьннац укхаза. Лаьтта оахаши комсий плантацешка болх беши я тракторш.

Пачахьалкхен планах лаьрхІача и 600 тонн йол, 3400 тонн силос, кхьдола доакъараш кийчде дезаш ба совхози болхлой. Укхаза а укх шера боахама эше йол янкхара кхоачам беш яц дІайийна баьцаш. Кхашта юкъера, наькъашта хил хьонрсама улувра, даьгІенашкара йол янкхара йоакхо еш бац боахаме. Тахан а кийча яц доакъараш Іалашдара оша техника.

Совхозе доакъарийна лаьрхІа дІайийна 53 гектар рапс я. Кхетаде хала да магІа расчет йолаш ца дІайийнай. Доахан кхоабаеча ферманв 15—18 километр гаьна «Кавказ» совхоза довзон тІа да из дІайийна кха. Доаханна а сенажа дІайолла а цигара из къаяхьалга Іачьимате хала, дукхая транспорта эш ацаш да. Цудухьа боахама ханнахьа чуэца торо а йоадаш, кхачаш латт рапс.

Доакъараш Іалашдара гІулакхаш кІезиг дукха дикагІа латт «Ингушский» совхозе. Укхаза ше къаьстта йола доакъараш кийчдара бригада віашагІъеллай. Цунна кулгалделга тІадиллад хьайбаш леладеча отделене управляющена Белхароев Идриса. Укх денношка цонашка арайоалаш я из бригада, цун кулгалхочо яхачох.

ЯхелагІа дя де укхазараш хьакха йолаьь а. Хьокхащехьа каг а йоаккхаш из чуэцаш ва МТЗ-82 тракторца Фаргиев Муса. Болх беш я баьца хьоар доакхха агрегат а. ХІара дийнахьа кхо тонн из маьхера доакъар кийчду укхаза рапсах. Из болх беш ба АВМ лелаеш вола Боков Мовладин, болхлой Белхароева Бахи, Малкиндоева Зарет, Белхароева Іашат. Хьоар доаккхача агрегата тІа моша доакъар хьатІоккхухьаши кийчдаь хьоар складе дІаккхухьаши ва тракторист Гандалоев ТІахьир.

Цхьабакъда, цІенхаштта кхоачамбоацараш а да «Ингушский» совхозе доакъараш кийчдара балхаш дІадоладеча. 100 гектара тІа дІайийна рапс я совхозага. «Кхоана дІаболабу оаха сенажа рапс дІайоллара болх», — дІатешаду тхо совхоза директора А. А. Картоева. Ферме тхо дІадахача из дІайолла езаш бола кІоаг цІенбаззен кийчбанзен бар. Сенажа дІайоллаш йола рапс хила ма езий хьеихачуа тІехьагІа цхьан-шин дийнахьа лоасара лаьрхІа хьакхал рапс.

Касарах рапс хьакха ...хат віаштІехьаьккха езаш совхоза инженерни служба (керттера инженер А. Ахриев). Цунна мегадац тоххалаце из жатка дІайолалийта. ХІаьта рапс эзар Іоддаж кхаьча тІехйоалаш латт. ТІехьаьнней цох сенаж дІаела лаьнна хила еза ха.

Планах 682 тонн цонашхара мангал хьекхе йол някха езаш бе совхозе. Цул совгІа дІайийнача баьцех а дукха еза боечаш 935 тонн йол. Из болх а ма моста хьалхагІа дІаболабича пайданегІа хургдар. Цхьабакъда, цонашна дІаарахе кийчлуш мара яц доакъарий бригада.

— Мангал хьакхара, йол віашкатохара, из ферме хьатІаозара эша техника тоаьй кийчъяьй даьнна тхо, — дуьц Белхароев Идриса. — Тхона балха дІаарадаьлча чІоагІа хьовзаш хургболаш да цхьа хІама. Тхога сварочни агрегат ца хилар. Соахка лелаярь укх Іай ехачул тІехьагІа тха инженерни служба кхы тоа ца сийлатт. Комсий отделене электричество дІачуйиллата цигара агрегат тхона лела дерхІ. Цхьабакъда, из мада віаштІехьдаргда ховш дац. Аьла цонаш хьакха хІана а хьалха да. Буц хІанз а ховха я...

Иштта лерхІац «Кавказ» совхоза керттерча агронома Крошка Виктор Никифоровича. «Хоьа йолаш хьекхар лергІа дика йокъаяччийта мара езац, — йоах цо. — ХьалхагІа болх дІаболабича дукхагІа йол Іалашъе торо хургья».

Укхаза кхоъ косилка я понашка мангал хьокхаш. Норма пхи гектар йолча бархІ гектара тІа а кхы совгІа а дийнахьа мангал хьокх А. Гурьевеи И. Халинеи.

ДІадоладаьд укхаза дІайийнача баьцех доакъараш кийчделга а. 25 гектар рожь винея цхьоа дІадийна нола 15 гектари аьла лаьрхІа, рапса 66 га люцерни 38 га сенажа лаьрхІа хьекхан баьца хьоаран лаьрхІа хьекха Іойиллай укхаза. Болх бе йоаламнай шиннех цхьа АВМ а. Хьалхара 15 тонн баьца хьоар дакхха кхийнад укхаза.

Цунца цхьана белгалдаккха доагІа укхаза а доакъараш кийчде хІанз дІаболалуш мара ца хилар. Хьекха дика майдаш йолашехьа хІанз а дІадоладаьдац укхаза сенаж кІоагашка Іочуйоллилга. ХІанз а болх дІаболабенза я баьца хьоар доакхаш йола цхьа агрегат.

Доакъараш Іалашдеча гІеххьа болх бела наха хьалхарча 10 дийнахьа 60 процент дІахо йодача хана 30 процент алапи тІатоха лаьрхІа планал совгІа кийчдаьча доакъарех 7 процент болхлошта дІадала лаьрхІа да укхаза балха хьалхалаттараш материально а морально а белгалбахара хьалаш. Цхьабакъда, уж хІанз а болх берашка дІадоахийтадац укхаза.

Иштта доакъараш кийчдара хьалхара балхаш дІадоладаьд «Алханчуртский» а «Луч» а совхозашка. Укхаза а віашагІъеллай ше къаьстта йола доакъараш Іалашду отрядаш. Юхедисача боахамашка хІанз дІаболабанза ба доакъараш кийчде.

Эггара а сатем боабеш да доакъараш кийчделга дІадоладаьча боахамашка а балхаш эсала, мекъа лелилга, ерригача техникахи доакъараш Іалашдара йолча торонех бизза пайда ца эцилга. Къаьстта из доагІа цонашкара йол яккхара балхашта.

КПСС Нохч-ГІалгІай обкомо республика Министрий Совето укх шера юртбоахама къахьегамхошта хьалашка оттадаьча лехарех МагІалбикерча боахамашка цонашкарен даьгІенашкарен дикха еза 3300 тонн йол, ши эзар совгІа тонн городерча предприятей новкъосталца а йоаккхаш. Таханалца цох цхьа бий Іалашбаьбац. ДукхагІйолча совхозашна мангал хьокхаргбола цонаш а белгалъяьхадац. «Цонашкара йол хьакха хІанз а хьалха да, буц ховха яь яха уйла я боахамашка. Из уйла ийса яц. Цуна тешал ду сиоай доалахьа доахан дола нах йол кийчъеш бола — ши кІира совгІа ха хиларо. Совхозашка сомабаьнна, дІахьа хьайпа балалехьа цонаш дІаллар кхерам болаш да гІулакх.

Ерригача торонех пайда а эцаш ма могга дукхагІа мошен гІожен доакъараш Іалашдар бехктохкамегІен гІехьадалийта йиш йоацаш гІулакх да тахан юртбоахама къахьегамхой. Цу делага цІенхаштта хьажа а де доагІар де а деза боахамий кулгалхоша, партийни организацеша, районе кулгалдеча органаша.

Д. МИРОНОВ, городерча халкъа тІехьожама комитета председатель; **А. ЦИЦКИЕВ,** юртбоахама продукташ Іалашъяран цар дикалга хьажарех вола пачхьалкхен инспектор; **А. ХАРСИЕВ,** «Сердало» газета соб. корр.

ДОЗАЛ ДЕХЬАРА

Японцаш — атомни бомбардировкай деррига Іазап шоашта дайна дола, дунен тІа ше мара доаца халкъ — хаьдда къовсам лоаттабеш да цу тайпара Іазап цІаьхха ца хилийтара духьала. Машар безаш йолча общественносто цу тайпарча къовсама дукха тайп-тайпарча формех пайда эц — дукха наьха митингаши демонстрацеш ю, кулгаш язде нах гулбеш кампанеш ю, правительствага воззванеш дахьо, машара маршаш ю. Хиросимен Нагасакен Іазап тІаэтта хиннарашта лоархІам болаш новкъостал дар дех, иштта кхы а дІахо.

СУРТА ТІА: японски кагирхой демонстраци.

ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

СССР — ФРАНЦИ: ПАЙДАНЕ КЪАМАЬЛ

Варшава — вежарашка йолча Польша столица — кІи дерригача дунен газетий оагІонаш тІара Іоллац укх денношка. Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений Политически консультативни комитета исторически совещанена тІеххьа 19 мае Вилянуве яхача къаьнарча дворце переговораш хилар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневеи Французски республика Президента В. Жискар д'Эстенеи юкъе. Корта болаш долча балхе хьалашка шин мехка кулгалхой берилача уйлашца дІа-ухха дагабаьлар дунен халкъашта юкъерча гІулакхех долча дешашта, цар йийцар хІанз дунен тІа латта кхоккам кІаьдбара тІаерзаьь инициативаш а хІаьта иштта шин оагІонна юкъерча гІулакхех дола дешаш а.

Массане а баьъдаь тІайнацох, цу тайпара віашагІкхетараш віалла хиланза даре а доацаш къаьстта лоархІаме да хІана дунен халкъашта юкъера хьал чоалхане долаш дусичеи хІаьта машараи кхерамзленен тІалатта кхераж дика боккхагІа хиннчен хана. Из США-и НАТО кхыча мехкийи империалистически гІоамраша «тІема низ» гойта гІерташ лелаю, машара гІулакхаца моастагІал дола конфронтацеи гегемонизман политика чІоагІа кІиръярах юкъарчал доацаш хьахиина хІама. «ТІема совленякха гІерта «Къилбаседа атлантически блок» шийма хулла чІоагІа тІема кийчо еш я, ракетно-ядерни герзаш Іоаду.

Цунца дуьззадена деррига дунен тергам шийна чІоагІа тІа а озаш советско-французски пачхьалкхенашта керте латтарий чиина віашагІкхетар боккха хьар хІам болаш дар. Советски Союзаи Францеи — массанена а ховш Европе эггара хьалхи кхоккам кІаьдбара гІулакх дІадоладьрашта юкъера шин оагІорахьара гІулакхаш дІахо дегІаахара хинна ца Іеш. Европейски континенте кхерамзле чІоагІъяра а, віаши тешам хилара, дІа-хьа дувнал кхетадара, цхьана гІулакхаш леладара хьал оттадара а Соахка советско-французски пачхьалкхенашта керте латтараш віашагІкхиттача кулгаш яздаь СССР-аи Францеи юкъе цхьана леладу гІулакхаш дІахо дегІакхувлара программа кхоккам кІаьдбарен машарен гІулакха болча пайданна шин наькъагІа дІахо яхьара кел йолаш дар из. Шинна а мехко юха а бакъдир тІом ца хилийтара декхар ерригача пачхьалкхенашта эггара керттера хилар, кхоккам кІаьдбара политика нийсагІа а долаш доп ца хилар.

Варшаве віашагІкхетарах хьахиннараша шерра дика къамаьлаш хьоадир дерригача дунен тІа. Советско-французски къамаьло чІоагІа гІо ду кхоккам кІаьдбара процесс Европейски континенте санна, иштта дунен кхыча районашка а чІоагІъяра — иштта да тайп-тайпарча мехкий кепайоазон дукхача комментарейи пачхьалкхений, политически, общественни деятелашa дуццарийи керттера маІан.

Цунца цхьана, океанал духьара гучадьннад вай планетера политически хьал унахцІена хилар дего тІа ца эшаш, «шийлача тІема» ха юха тІайоалае гІерташ дола керте латта низаш. Советско-французски контакташта ше «раьза ца хилар» дорхьена хьакхайкадир официальни Вашингтоно. ХІаьта а вахаро хьахьокх хьакъал когдувлаш хилар, хІаьта цунна эггара дикагІа дола тешал — Европерчеи дерригача дунен тІарчеи машара гІулакхна кхоккам кІаьдбара дош леладарий чІоагІдарий юкъе доккха дакъа лацар а хинна дІаэтта Л. И. Брежневеи В. Жискар д'Эстенеи берригате віашагІкхетар.

КАМПУЧИ: ХУВЦАМАШ ХИЛАНЗА ДУСАРГДОЛАШ ДАЦ

Дунен тІа чІоагІа отклик хилар укх кІирагІа Пномпене яьча Кампуче халкъашрча солидарноста Дунен халкъашта юкъерча конференцена. Дерригдунен Машара Совета инициативагІа гулъеннача цу форуме США-и Европа, Азе, Африка, Латински Америка мехкийи делегацеша дакъа лацар — Кампуче Халкъа Республика авторитет тІа-тІа лакхлуш хилара дола тешал, пекински доалагІа хиннача Пол Пота — Иенг Саре клико лелаь геноцида къиза политика біаьни долаш Іошаьрбаьи шийла керчабаьи бола мохк юхаметтаоттабеча къонахчал долча цун халкъо доаха толамаш.

Кхычарех тийша хІама доацаш дегІаахара наьнъагІа бодача а Азе машар Іалашбаран сатем хилийтаран тІехьа латтача а къоначa республикаца дипломатически гІулакхаш леладара тІахьехаш ерригача пачхьалкхенашка кхайкар конференци.

Цхьа шун ах шун гаргга даьннад китайски гегемонисташ Кампуче лаьттан тІа маоизма авантюристически концепцеш дІайогІара пайда наш хинна Пол Пота — Иенг Саре къиза клика тІера кхессачул тІехьагІа дена. «Догдоахийла йоацаш баьха мохк вехар дуллаш боал». — «Нью-Йорк таймс» яхача газета корреспондента аьнна из бакъдар — халкъа лоІамагІа Кампуче къам кІалхардаккхара Віаччача фронта (ЕФНСК) кулгалца дика хувцамаш хулаш латташ хилара долча дукхача тешалех цаІ.

ПаргІата Кампучи юха хьахилара гІо ду дунен общественноста солидарносто, СССР-и, Вьетнама, кхьча социалистически мехкий оагІонгахьара морально-политически материальнои хьалаццаро. СПК яхача кампучийски информационни агентства даннешка хьежача, соахка СРВ-ас вежарашка болча мехка санна 50 миллион доллара маьха юртбоахама продукташ, медикаменташ, транспорта средстваш. Мах боацаш тоъал доккха новкъостал даьд СССР-о Кампучена 1979 — 1980 шерашка. СССР, Вьетнама, кхьча социалистически мехкий халкъашцаре кампучийски халкъа вежарашка дола доттагІал, баха нах ЕФНСК-ана гонахьа айхха кхотабенна хилар, кампучийски революцецара дунен халкъашта юкъера шерра солидарность — Кампуче хулаш латта хувцамаш юхадаргдоацаш хилара тешал.

Шийн экспансионистски уйлай наьъка тІа НРК санна йолча духьаленна тІаниисъеннача Пекино тийша балхаш віашагІдехк къоначa пачхьалкхенна гонахьа. США-цев цу интригашта юкъеэзача АСЕАН-а мехкашцеи цхьана цун віаштІехьдаьннад 26 мае Женеве хьайийла «Кампучена гуманни новкъостал дара деша йола конференци» оалаш яр ООН-а карйолла.

Кампуче правительства мехка чурча гІулакхашта юкъегІертар санна лаьрхІар уж маневраш. ООН-а дукхача специализированни учреждений данхешка хьежача, Кампучена деш дола дунен халкъашта юкъера новкъостал шийн лерттІа дІадолаш а бериат дувлаш а да Кхетадеш да Женеверча конференцех йохалнза йиса Таиланде территоре тІа дІалечкъа полпотовски йовсараш НРК-ана деча дунен халкъашта юкъерча гуманни новкъостала чотах кхаба гІертилга къайладахьара Пекинои Вашингтонои пайда эцаргболга.

ПРАВИТЕЛЬСТВАНА ДАЬ ПРИГОВОР

Укх тІехкьарча 27 шера ца хиннача тайпара чІоагІа политически кризис хьайнай Японе. Парламента викалий палато либерал-демократий правительствах тешам ца хилар хьаихайнадаьд. Социалистически парте дІачуеннчен ерригача оппозицехьаллаьцачеи тешим ца хиларах йолча резолюцена голосовани яай 243 депутато, духьала — 187.

БархІ бутт хьалхагІа мара доацаш херна хинна парламента лохера палата дІаккхий премьер-министра М. Охирас. Цун аргІанна доаца хоржамаш де лаьрхІад 22 июне. Цу дийнахьа хургда советникий палатера аргІаш хоржамаш. Шинна а палато цхьан ханна хоржамаш дар — Японе парламентски практико хІанзалца хьа хиланза хІама да.

Мехка эггара лакхерча законодательни органо консерватизмни правительство юхаяккхари бахьанаш кабинето лелабеча халкъа духьаларча наькъах, чурен арахьарен политика цо во лелаярах доахк.

Укх тІеххьарча хана консерватораша ду доал белгалдаьннад хронически экономически халонашца, инфляции вахара махи тІехьтІехьа дукхагІа лакхлуш хиларца, хьабе болх боацаш дукха нах хиларца. Экономика мелъеннай яхаш бахьанаш а доахаш, монополешей Іаьдалашей кхы хьалдалийтац болхлойи гІулакхерча наьхеи алапеш, социальни гІулакхашта хьахийца ахчаш дІахеддаду. ХІара бетта йох кагийн юкъерех 1000 совгІа предприяти. Хьабе болх боацаш цхьа миллион совгІа сат ва тахан Японе.

Японий сатем боабаьб милитаристски кийчонаш чакхъяхарай США-цара тІема аллис чІоагІъяраи тІаберзабаь доалдеча гІозараша лелабеча наькъо. Укх финансови шера тІема гІулакхаща дІадаххийта хьожадаьд Іалаьмате дукха ахча — 3.21 триллион иен, хьалхагІа хьажадаь хинначунца нийсдича 6,5 процент дукхагІа. Къаман оборона управлене, Пентагоно низ барах, решени тІайийцай юкъерчарех сагота йола диъ шера (1980 — 1984 шш.) тІема потенциал чІоагІъяра плав.

Охира кабинето арахьарча политике цІаьхха чІоагІа голатехай кхы дуцилга а йоацаш американски администраце авантюристически глобальни стратеги хьаллацара оагІорахьара, хІаьта из шьра хьахьенхар дукха ха йоацаш японски премьера президентаца Дж. Картерца Вашингтоне хиннача переговораша. Японе доал деча гІозарий хьаькъале боаца шийъ цун къаман хьаштаца тарлургбоацаш хилара тешал ду, белгала аьлча, Токио Вашингтона антиирански «санкцешта» юкъеяхьарах хьахиннараша. Юххера а, Иранера доагІача мехкадаьттах лайнай Японе.

Хургдола хоржамаш Японе политически низаш дІанийсделга цхьа моллагІча тайпара белгалдаь Іергдац — царга хьежжа нийслургда 80-ча шерашкара мехка политика хьахилар а. Компартеи кхыча демократически низашеи баха нах тІехьех монополеша яхар духьале йоацаш кхоачашдеш йолча ЛДП-ас цхьа партия мара йоацаш ду доал дІадаккхара.

В. МАТЯШ, Л. ЖЕГАЛОВ, Н. ГЕРОНИН. (ТАСС).

Доакъар кийчдара — партийни йоакхо

УРОКАХ ПАЙДА БАЬНАБ

Куйбышева цІерагІча комсий совхоза хьайбаш леладераш тІайисар укх шера хьалхарча квартала план кхоачашъеш 30 тонн шура. Корта болаш а боацаш а бахьанаш дукха дар. Амма керттера бахьан-м, хетаргахьа, доакъара биза боала хилар дар. Геттара кІезига кийчдир совхозо дІадахачи шера гІожа а моша а доакъар. Кхы а вогІа дар шоашка хиннача доакъарах а лерттІа пайда ца эцар, учет во лелалр. Из бахьан долаш февраль бутт юкъе бахача хана дена хьайбашта дийхкар уж моцалла ца доала доакъар мара дацар. Из чІоагІа ІатІакъар цар продуктивноста.

Боахама партийни организаце шийна хьалхашка хьадда декхар оттадир — пятилеткай чаккхйоалача шера хьайбаша Іа диза долаш а йІайхача моттиге а доакхаргдола хьалаш Іалашде, фермай къахьегамхоша шурен дукха даккхара а пачхьалкхенга дохкара а планаши тІайица социалистически декхараш кхоачашделга Іалашдар.

Доакъара производства технико-экономически база чІоагІъяра а доакъар кийчдерий балха безаь тІабаккхийтара а хоадамболлаш де дезаш дараш чу а доацаш бола «1980 шера гІожа а моша а доакъар кийчделга алсамдаьккхара лийрхІарел совгІа де дезача гІулакхех» бола КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советеи социам бийца а бийца, хІаьта иштта «Шалинский» доахан кхоабача совхоза коллективо республика берригa юрта боахама къахьегамхошка даьча кхайкарала жоп а луш, куйбышевцаша лаьрхІар юкъарча хьайбашта цхьан шераи ах шерак тоъал дола доакъар Іалашде.

Укх денношка парткома заседание дийцар доакъар Іалашдара кийчо яра гІулакх мишта латт яха дош. Боахама керттерча инженера А. Мекидова дийцар парткома членашта мангал хьокхе а йол хьагулъю а техника магІча хьала тІа я. Йижа а мангал хьокха машин, ши йолхьинг, ши тоххоршгаерг, цхьа холашдерг, йиъ тросови йолгулйергаш дика тоаьй.

Парткома заседание информаци йир совхоза керттерча агронома, КПСС члена Х. Дугаева. Цо дийцар кхьа культурай чотагІа эггара дикагІа хьувнъа а пайданегІа йола а культураш дІас лаьрхІа дукхагІа чулацпа тІадерзадаь боахаме дена хоадамболлаш долча гІулакхех. Дика тІаьннай боахаме 160 гектара тІара люцерни. ХІаьта а лоацача хана лаккхача агротехнически боараме чакхдаьхар совхоза механизатораша кхы а біеь гектара тІа не культура дІаера балхаш.

Агротехника ерригa правилаш кхоачаш е еш дІайийра 550 гектара тІа хьажкІаш. Дика да из культура совхоза механизатораша 250 гектара тІа силоса кхеерхилар. Цо торо хулийтаргъя совхоза деррига хьайбаш моцача доакъарца Іалашде.

Боахаме віашагІъеллай виъ коммунист юкъе а волаш йола 16 сагах латта доакъар кийчду отряд. Цунна керте латт опыт йола механизатор, КПСС член М. Исраилов. Отта в дь ерригача механизатораша дІадоланйтад доакъар кийчдеча хана ерригйолча моральни материальни поощрени хьалаш. Мангала балхаш віаштІехьдахарах а хьекхе йол доакъар кийчдара балхаш лелача хана лераирах а бола бехктохкам коммуниста К. Тайсумовна тІабиллаб.

Совхоза механизатораша декхар тІаийцад укх шера 600 тонн люцерна йол, 4 эзар тонн силос, 100 тонн витаминий баьца хьоар 1100 тонн ча, 500 тонн фуъ кийчбе. Из дикка дукхагІа хул заданегІа лаьрхІа хинначул.

Цул совгІа, дукхьашка хьеергья боахаме доакъара сеншаш ябаккхаш. Укх культураш 20 гектара тІа йийний. Куйбышевцаш лерхІаш ба общественни доахана 200 тонн доакъара свежлаш 300 тонн ябаккхаш кийчъе. 28 гектара тІа дийнад укхаза рожь. Царех 13 гектара тІера дар доахан тІа а дехкаш дуйтаргда, вохкох силос йолларгья.

ТІайицача декхараш тІа лаьрхІа ди деррига кийчду доакъар хьалхарчеи шоллагІчеи классана дІадекхарашка хьежжа дика хилийта. Силоса хьажкІаш хьакха доладалалехьа из чуйолларгволча кІоагий пенаш цементаца хьаха деза, цо торо хулийт силос ца талхийта а из дилла дикача хьола тІа хилийта а.

Шоаш де лаьрхІараш кхоачашдара, доакъара культураш дІайийнача кхашка кхоачам болаш минеральни удобренеш ехкай совхоза механизатораша.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

ЛЕНИНГРАД. Къахьегама хьалаш дІахо тоадара, кхераме кургІоалаш техникеи технологеи хьанра дукха болх беш я ВЦСПС къахьегам лорабира «Знак Почета» яха орден лелаю Ерригсоюзни Іилма-тохкама институт. [illegible] шераша укхаза чакхдаьккхад [illegible] тохкамаш.

Цара юкъе — электрокхерамзеи декхараш къоастадар, промышленниц сердал телъита эрсадаккхар, біоргаш кІоьд ца далийтара йола методаши средстваши кийчъяр, производственни оборудоване деш дола татав кІезигдара тохкамаш дар.

Тохкамаш балха юкъедоаладаро 5,6 миллион сом совгІа экономически пайда баьб, 2,5 миллион болхлочунк гІулакхерча сагеи балха хьалаш тоадаьд.

СУРТА ТІА: промышленни освещене лаборатор. Технически Іилмай кандидат И. Н. Демченкои (аьрдехьагІа вар) инженер А. В. Астахатуроваи тергам дІахьоржеш йолча материалашта тохкамаш деш я.

М. БЛАХИНА сурт. ТАСС фотохроника.

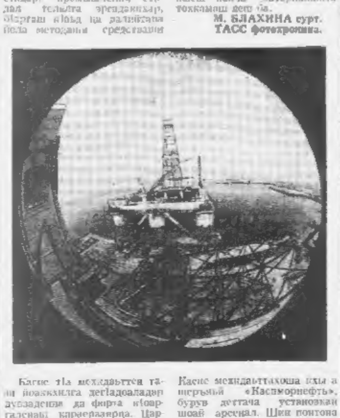

Каспи тІа мехкдаьттех таташ йоаккхилга дегІадоаладаро дувзадениш да форта кІоаргаленаві кармераарна. Цар ца тохкамаш дараи эксплуатаци ярй хьавьй форди тІа гІолла лела низ бола буровойи чуйоагІа флотили. Фордо тахан лу Азербайджане доаккхача ерригача доагора дикха доккха даьъа, бакъда керттера мехкдаьтта доалла моттигаш кІоарга форда кІал, йистошта гаьнарча меттигашка я. Укх хьалахара Каспи мехкдаьттахоша кхы а шерьяй «Каспморнефть» бурув деттача установкаи шоай арсенал. Шин понтона тІа латта доалхане гидротехнически сооружене кийчъяь а низ болча буровойца, хи чу гІолла лелача а кхыча а оборудованеца.

СУРТА ТІА: «Каспморнефта» ах хи чу ухийташ йола буровой установка.

В. ПАЩЕНКО сурт. ТАСС фотохроника.

БАРТ БОЛА БРИГАДА

Кхо шу хьалха віашагІъелла я Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза Хачукаев Сайд-Ахьмада кулгалду бригада. Цунна юкъебагІараш берригаш а кагий нах ба. Къона хиларга хьежжа хьинар долаш а ба, хІаьта шоай дехкарех дика лоархІабеш хьа а боагІа.

— Болх мел хала хиларах цунах біукъожабаь Іергвацар, сона хетарах, тха коллективера цхьаккха а. Хьадечох бехктохкам хеташ, бригадаций лорадеш къахьег хІара нас, — йоах шийн бригадах Сайд-Ахьмада.

Бригаде барт хилар а гуш да. ХІара дийнахьа балха араволл 67 саг. кхьча тайпара аьлча, берригаш а. Иштта цхьоагІо йолаш, эшача шоайла новкъостал деш въахьегаш біьсти дІае езаш хиннa ерригa культураш кхача бригадел хьалхагІа дІайийна яьхар Сайд-Ахьмада шийн новкъосташца. ХІаьта цу бригадо укх шера кхеергья помидораш, хохаш, нарсаш.

Сайд-Ахьмада дика йовз шийн бригадерча хІара сага оамал, коллектива низ. Цудухьа хьалхашка латта декхараш кхоачашдергхиларах дог тийша ва из.

Къаьстта рьыа ва бригадир комсомолкаша Умарова Рукъията, Дадаева Зипас, Амаева Зурас, Хьажбикарова Говзанас, Бетерханова Зайнапас беча балха. Хестабеш уж бийца а нала я магац цуна.

Къезига бале я, болаш ба бригаде йоккха балха опыт йола ха яха нах а. масала: Бацлиева Байсет, Хусейнова Довга. КъонагІа баранта хьехам лу, шоай опыт цара дІател цар.

Цу дерригача гІулакхаша віаштІехьдоалийт цу коллектива баьцадаарашта юкъе лаьрхача яхье халдакки хьалхарча мугІарашка хила.

Баьцадаарел совгІа 67 гектара тІа сомий бет а лелаи цу бригадо. Бенаманка де деза балхаш а агротехнически дикагІйолча хиннача чакхдаьхар бригадо. Къаьстта дика къахьийгар сомий бета дика гІулакх деш Джамбулатова Батуса, Мальсагов Іейтова Паисас, Ясаева Анус, Иззаева Писитас.

Укх шера хьалхашка латта декхараш шоаш тоъалца кхоачашдергхиларах шеко яц цу бригадо коллективо.

А. ЗАЙНАЛОВ.

Сийлахь-боккхача Даймехка тІема шерашка советски французски летчикаш «Нормандия - Неман» яхача интернациональни авиаполке а болаш цхьаьна фашисташта духьала фегара тІом беш хиннаб. Массехк бІаьзза тІема гІайттаб уж, вттащ моастагІчун самолеташ чуахийтай.

Дукха ха йоаццаш Риге чакхъяьлар интернациональни авиаполка турпалех йола материалаш гулъеча школьникий цхьайтталагІа Еррис-союзни слет. Бераш вІашагІкхийтар ветеранашца, вІаши байзар, тІехьагІа письмош ухийтаргдолаш адресаш дІаюха ийцар. Шоай слет цар хетальяр Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо Котало яьккха 35 шу дизара.

СУРТА ТІА: школьникаш «Нормандия-Неман» яхача авиаполка советски ветеранашцеи Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа хиншача кхыбаращцеи вІашагІкхийтача хана.

В. ЛИСИЦЫНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАГІАШ ОАЛА БАРКАЛ

ХІара дийнахьа Наьсареча поликлиника стоматологически отделене баьхкс хул шоай цергашта дарба дайта дагабола дукха нах. Из сана вола пациент ше йолча нийсвелча из тевс хов цергий лоро Угурчиев Уждхьпи ІайнаІийна.

Цо болх беча кабинетера аравоагІачо каст-каста оалаш хоз: «Баркал хиада хьона, лорІ».

ХІара шера дуккхача наха поликлиника стоматологически отделене предложеней книжка тІа цуьна баркал яхаш дукха йоазоен ду.

Тхьаь иттех шу да цу юкъерча дегІара кІай, йиза, безаме юзь йолча, ший балхах дика кхетача кхалсага.

Итт класс яьккхачул тІехьагІа 1962 шера Ленинграде Н. П. Павлова цІерагІа йола мединститут а яьккха г. Грозне берий стоматологически поликлинике балха ера Угурчиева. 1978 шера дена Наьсаре болх беш я из. Дуккхал ший болх бирах, ший дешар чакхдоалаш хилар дарЇац цо. Угурчиевас дукха болх бу отделене керда балха баьхкача цергий лоришта дуккхача шерашка ше Іоаль балха опыт дІалуш.

Шоай профессех лаьца царца каст - каста къамаьлаш ду, хьехам лу. Цудухьа оал цар цох тха дикагІйола новкъост, хьехархо, аьле.

ЦхьоалагІча квалификационни категорех йола цергий лор ше ала а, дукхача шерашка из болх беш болча лорашца дагаюаь Угурчиева, медицински литература тІара кердадар лаха гІерт, нагахьа сакна из корадича, цох пайда эц. Стоматологически отделене болхлоашта юкъе дукха кхетама балха тайп-тайпара темех лаьца беседаш ю.

ІайнаІийна ений «УнахцІено лораяра отличник» яха знак, цуя совгІа, поликлиника кулгалхоша цуьна тиший иттиш грамоташ я. Къахьегама книжка тІа дІа а иадеш лаха баркалаш дукха да. ХІаьта ІайнаІийна эггара лаамсарагІа хет наха оала баркал, цар ше лоархІийта.

Иштта чІоагІа лакха цуй деш лоархІ из новкъостий а.

Паьха а ший новкъостийколлегай а шийх бенка тешам боа ца бейн. Хьинаре гІалахьегаш хьайнагІа из — цергий лор Угурчиева Ужахьий ІайнаІа.

А. САГОВ.

Сейна Іам.

Х. МУКАЕВА фотоэтюд.

СПОРТ

ЯХЬЕ БАЬННАБ ЭГГАРА ЗІАМАГІА БАРАШ

«Колосок» лаьча клуба приз яккхара диззача диъ дийнахьа город Аргунс хилар берий командашта юкъе футболах ловзара яхь. Цига дакъа лоацаш яр 1967—68-ча шерашка даьча зІамагІа долчеи 1965—66-ча шерашка даьча доккхагІчеи берий 16 команда. ХІара группе бархІ-бархІ команда. ЗІамагІа долча берий группашка хьалхара моттиг № 2 йолча Аргунерча юкъерча школа командага кхаьчар, шоллагІа моттиг Наурски районерча «Советская Россия» яхача колховерча берий командо яьккхар. кхоалагІьар — № 8 йолча Шаьларча юкъерча школа дешархой командага.

ДоккхагІа долча берий группе чемпиони цІераш № 1 йолча Алхан-Калински юкъерча школа бераша яьккхар. ШоллагІеи кхоалагІеи призаш Надтеречни юртарча № 3 йолча юкъерча школаи Аргунерча № 1 йолча юкъерча школаи командаша яьхар.

ШТАНГИСТИЙ КЪОВСАМ

ДІадахача шоаттеи кІиранн деношка Серноводска юртбоахама техникуме хилар Нохч-ГІалгІайчен юртахара спортсмений 8-ча спартакиада финала зачетах йола езача атлетиках «Урожай» яхача общества республикански совета хьалхле лаккхара къовсам. Командашта юкъе хьалхара моттиг Серноводски юртбоахама техникума штангисташка кхаьчар. ШоллагІа моттиг Советски районерча спортсменаша яьккхар. ХІаьта кхоалагІча моттиге дІанийсъелар Урус - Мартанерча штангистий команда.

Шо-шоай долала категорешка чемпионий цІераш яьхар Сукиашев Іарбе (52 кг., СХТ), Акуев Тамерлана (56 кг., Советски район), Исламгиреев Іабдуллас (60 кг., СХТ), Ахмидов Хьамзата (67,5 кг., Советски район), Сукиашев Хьамзата (75 кг., СХТ), Магомадов Руслана (82 кг., СХТ), Джалтаев Вахида (90 кг., Урус - Мартан). Шахтаев Хан-Аслана (бІаь килограммага кхаччалца, Гудермес).

А. БЕКОВ.

КЪОНАБАРИЯ ЯХЬАШ

ДІахоьхош я футболах ловзарах кхелетарашта юкъе Российски Федераце хьалхара моттиг яккхара йола яхьаш.

Краснодаре ший аргІана вІашагІкхетараш дІадихьар Грозненча Олимпийски резервана лаьрхІа йолча берийн кхелетарийн школа команда «Кубань» яхача командацара матч цхьаникха котт ца воалаш счет 0:0 йолаш чакхъяьлар вай мехкахой. Иштта цигарча шоайлр санна йолча школа командаца цар хинна вІашагІкхетар а счет 1:1 йолаш цхьаккха котт ца воалаш чакхдаьлар.

ХІанз яхьий турнирни таблице хьалха латт ростовчаьаш. ХІаьта шоллагІеи кхоалагІеи моттигаш яхара къовсам дІахьош ба Орджоникидзерен, Нальчикерей, Грозненен спортсменаш.

Вай команда тІеххьара матч хургьа цхьоалагІча июле Ставрополерча шоай наьсархошца.

Х. ТАРХАНОВ.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

Грозненски районе Покхача АтагІарче «Кооплектехсырье» яхача республикански базо а хІаьта иштта районий заготовительни конторашка а массе меттеи боарам боацаш эц бахача наха гара укх тайпара кердеи йокъаяьн дарбан - технически бийдал цхьан килограммах укх лохе белгалбаь мах а болаш:

Баьций цІераш	Кердача баьца 1 килограммах сом кеп.	Йокъаяьча баьца 1 кг. сом кеп.	ГулъЮ ха
Алтей — овла	0—24	1—50	бІаьсти, гурахьа
Зверобой — буц	0—16	0—80	июнера гурралца
Хьажкіий хьоаса	0—38	2—00	сентябрь—октябрь
Ландыш — зиза	0—95	9—00	май
Мать-и-мачеха	0—16	1—00	июнь—июль
Динбарг — лорд	0—17	1—00	июль—сентябрь
Хьаидарг — сом	0—30	1—20	сентябрь—октябрь
Ландыш — лорд	0—13	0—60	май—июнь
Ландыш — буц	0—28	1—80	май—июнь
Нитташ — лордаш	0—10	0—60	ахка
Боча бІар — гІа	0—09	0—60	июнь—август
Марена — овла	0—40	2—50	бІаьсти—гуйра.

Хатта хІама дале телефон тоха: 3-38-10, 561, 1-61, 1-01.

«Кооплектехсырье» республикански база.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски профессионально - технически училище 1980—1981 дешара шера дешархой деша дІачуэцилга.

ДІАХОЙТ,

8—10 класс чакхъяьккхараш.

Дешара ха 1—3 шу.

Укх профессех:

1. МехкдЬаттен гази йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни буруш тохача бурильщика гІончо.

2. Буровойшта гІулекх деш йола электромонтер.

3. Электрогазосварщик.

4. Слесарь-авторемонтник.

5. Химически анализа лаборант.

6. Топограф-геодезист.

7. Плиточник-отделочник - штукатур.

Училище кийчъи «Грознефть» объединенеа кадраш. Деша богІача хана дешархой ІалашбумаХ боацаш обмундированеца, кхачаца, учебникашца, общежитеца. Производствени практика йолча хана дешархошта шоай специальностагІа доагІача юкъарча алапех 33 процент кара дІатех. Училище деша вагІаш яьккха ха къахьегама стажаца дІалоархІ. Дешар хьехаш ба юкъера технически лакхерен образовани йола мастераш. Училища кхо курс чакхъяьккха а листебовлаш дІалуш йола экзаменаш толаме дІаесица а болча кагирхошта юкъера образовании яккхарах дола аттестати професегІа разряд ена дола аттестати дІалу. Училища чакхъяьккхараш шоай специальностагІа городе Грозне болх бе дІахьожабу.

Училище деша отта безам болчар училища директора цІерагІа хьачудала деза ер документаш:

Заявлени,

Образование хьакъехьара тешал е аттестат,

вахача моттигера справка,

лаьча хана дола тешал е паспорт,

3х4 размер 6 фотокарточка.

Документаш хьачуийлу хІара дена ІуйрЙна 8 сахьат даьлча дена 16 сахьат даллалца.

Занятеш дІайолалу 1980 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагІий! Тха училище деша отта!

Из чакхъяьккхачул тІехьагІа оашош таркача специальностагІа йоакха говзал йола болхлой хургда шоах, хІаьта юкъера образовани а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, 364030, 12 участок, ГПТУ-4. Автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

Бирса денош дагаухаш

Сержень-Юртарча «Дружба» яхача пионерий лагера балхахошта дагадагІац селла дукха Сийлахь-боккхача Даймехка тІема ветеранаш шоайнига баьхна. Адамлен историе эггара дукхагІа цІий Іодахийтача тІема юкъе дакъа лаьца 150 сег вар укхаза фашистски Германи эшаь 35 шу дузача деношка из сий дола цІей деадара вІашагІкхийтта. Кортош моажамаш гІайсинна бола еррига тІема халонаш деналах ца бохаш лийна. 40-ча шерашка шоай синош ца кходеш лийта салтий бар уккхаз хьунашка а ирешки а гІолла шоаш даь хала фронтовой наькъаш, шоашта хьалхашка дилла а къонача сибате латтаргбола моастагІчох латаш байна къамсара новкъостий цхьана дагабоха гулбенна хинараш. Цу дийнахьа лагере баьхна хиннача района къахьегамхой дуккхача викалашта юкъе белгала бе уж, хІана аьлча царех дуккханей йиккон тІа Іодала тІема хана а тІом дІибьыкка чул тІехьагІа хьинаре къахьегарагІа а тийнна совгІаташ, йоахиаш ордени планиаш а.

Бонкхача юла хена Ійийне шо-шоай группаш а яь багІа уж. берригаш а гулбеллага хьежаш, къамаьлаш деш. Амма цар дувцаш хинна дукхагІа дераш «машара» темаех яр. Е цу майски хозача ден сатийнача ІуйрйЙна 35 шу хьалха цунах таррача ІуйрЙна шоашта хозаш хинна ца гийча а йоккхийча а топий таташ, доарахой узамаш, лийлха бомбаш дага а луьцаш цу къьагача дийнахьа дет тІа морх яйта ца лоош дила а, е зэари дия бІаьи барайтта дийнахьа буси лайна хІамаш уж хиннача бесса дувца йиш йолаш дешаш ца хилирагІа дале а, тахан арча деноех дола къамаьлаш дар цар даьраш.

Дилла сахьат даьлча цу тІа багІа нах малагІча фронте тІом беш хиннаб аьнна тІа ладаь йола трафарете тІа а латтиш долча истола тІа шо-шоай моттигаш дІалувц ветеранаша. Москвай Ленинграде лораеча, Сталинградски Курски тІемашка, Новороссийскеи Берлинаи штурм еча, Къилбаседа Кавказеи Прибалтикеи хиннача тІемаш ка дакъа лаьцараш — тІемий дуккхача нерттерча лоста-

машка латташ хинараш ба укхаза гулбенинараш.

ТІемаш ден, моастагІий концлагерашка човнех госпиталашка байнарий сийна ура а гІайтте, йист ца хулаш латташ цхьа ха йоаккх.

КПСС районни комитета хьалхарча секретара У. А. Исмаилова ший докладе тІа дийцар, фашизм эшаяр машара а дерригача адамлен а кхела мел лоархІам болаш да. Района берригача къахьегамхой цІерагІа дерригача халкъа цІей даькъала дийцар докладчика ветераний, дуккхача шерашка унахцІеня а могашмаьрша а болаш уж бахар, цар вахар ираз хилар лоаш лоаца а боакхаш.

Ветеранашка моаршал хоатташ къамаьл дар иштта района тІема гІуланхашта волча комиссара С. Расулова, цар лакхача хоталок сий ца доаде дош дешача грозненски гарнизона тІемахоша.

Района пионерашка лиланн совгІате сувенираш лу ветеранашта.

Кагирхошта патриотически кхетам луча дакъа лацарагІа торжественни хьалвиина массане а деттаи тІоараш а долаш, У. А. Исмаилова дІалу ветераний группанаш района активисташта КПСС районома райисполкома, машар лораберий республикански комитета сийлен грамоташ, СССР ДОСААФ сийлен знакаш.

«ЦІенача дег тІара!» — иштта цІи йолаш да ветеранашта дагаухараш хетадаь цІея шоллагІа дакъа. Ведущеша КПСС районома секретара М. З. Демильхановаси тІема гІулакхашта волча комиссара заместителя П. В. Хиганяковаи дІабоэзийт ветеранаш, таьнарча тІема шерашка лийкнача гІулакхех дувцадагІа-аргІагІа къамаьлде дешаш тел ветеранашта.

Бисултанов Іаьла, кадрови советски эпсар, Арме 1938 шера дена хиннав, из дакъа лоацаш хиннав Прибалтийски республикаш хьатохане. Прана багІорахьа хинна пограничерм дІалекхара оперцие, Понежаи Дона тІарца Ростовани юхе хиннача тІемашка. 1942 шера хала човенеи хиннай.

Блокада оттаяь Ленинград. Дерригa дуне да Нева тІарча городерча событеш лелачга хьожаш. Цу хьачар историна юкъедахача деношка Ленинградски фронте гвантар вар старшина Чакалаев Шепи. 80 совгІа човнаш хинна саттеи эпсари тІема юкъера ший кулгашца аравепаи цу хІанз сатийна ший доттагІашта юкъе вагІаш волча наькха тІа хІаш «За отвагу», «За боевые заслуги» яха медалаш а йолаш волча саго.

Кустанайски областерча «Соколовский» совхоза комсорги стахановски болама хьинаре доакъошхои хинна а хІанз парте Шалински райкома балхахо воля а М. Х. Далиловиа ший зоІаме вахав фронте. Духхьашта тІема юкъе нийсвенчав 1942 шера 6 августа. Литваи Белоруссии мукъайоаккхача дакъа лаьцад, Кенигсберге кхаччалин вахав. «За отвагу» яхача йиъ медалох. ЦІеча Седкъаш Даймехка тІемеи орденеша дуви Михаил Хрисандровича тІом миштa баьб.

800 тазар совгІа кхалсаг хиннай тІом лаьттача шерашка Советски Эскара мугІарашка гІулакх деш. Царех еш хиннай къаьста йола полкаш. Цар тІемаш даьд бомбардировщикашта, истребителашта, танкоашта тІа а багІаш. Уж хиннаб лораш, связисташ, разведчикаш, артиллеристаш. 72 я Советски Союза Турпал яха сий дола цІи яьна кхалсаг. Нагтахьа сага мара хоаш дац хІана ветеранашта-къонахашта юкъе вагІаш йола райкиноеста контролер Мунаева Лиза — 600 шарнех цаІ — тІом хиннача хана эпситнина хинна хилар.

Идрисов Ташухьажа, Межидов Мовлди, Дудаев Тонказ, Коробченко Афанасий, Пребух Григорий, Осмаев Ахмди, Жуков Василий, Бетаев Бетарсолта, Визилев Степан, Халадов Шовхали, Хиксияков Петр, Абдулрахманов Капты, Юнусов Ваха, Сулейманов Доку, иштта итташ боли кхыбараш ба укх дале бнгІаш. Цар массане а дакъа лаьцад Котало йоалаяж. Уж са айдення ба тахан цу сийлен гІулакха юкъе йоаш дакъа лаьна, амма деган дехе таьнача мехкашка байнараш, цІа ца баьхкараш, хьамсаро новкъостий дагабехна.

Цу миллагІбараш санна болча советски наха дерригa дуне цецдоаккхаш тІехдаьнна денал гайтад. Уж буьцаш ла «Из дит тхоашта меттача беса тарганйэд оаха» яха иллн.

Р. АХМАДОВ.
Шалински района «Знамя коммунизма» яхача газета отдела заведующи.

Сакъердаме дувцараш

ПІаьраска бийса

Бусалба дешар дийша сег волча пІаьраска бус сагІийна тух дахьаш ейай лоалахочун йиІиг. Цу гІуланха раьза вовцача дийшача саго аьнна: «Ва йиІиг! Даьра уж шун байне боахача гаргарча наха туха кхоачам ба тхона, хьм тайпа мерза е хьаьна хІама я яхаш, бар хьона, цІаьхха йоа гІача пІаьраска буc из хоаш хургда шо!»

Цо деча къамаьла раьза йоацача йиІиго жоп деннад: «ТІаккха, вІалла а сагІа ца луш шун байна боахачар фуда йоахар цу дунен тІа?»

— Остопираллахь! ХІанзарча замах кхуьш боагІа нах деррига хоаш ба-кх, селла чІоагІа из сога хьаьла эхь ца хетар ецоий тамаш? ХІамо къар даьра бергбац е вах! — йоахар эшаваьча дийшача саго.

Бегаш

Эггара хьалха лоам машина никъ билла ха хиннай из. Хьара ваха хьажкІаш ахьийта дагахьа, вира тІа шиЙ мухь а билла, ІовоагІаш хиннав Къуса. Наькъо гола тоххача мотте Къуса ІотІанхаьчаьчи, духьала йоагІаш хинна машин ахка яхай. Цу тІара ханнахьа Іонхонсабала кхийкача наха зьинад, из фуй ца ховш, эггара хьалха шийна машин бІаргвгорах цецваьнна лаьттача Къусага:

— Аь! Хьа вирах кьаьхна ихар-кх машин ахка, хІанз Іаьдал хьатІадоагІе лоацаргм даьра ва хьо!

Дьалахьий цар дувцар баьх хила а ма деза, хІана аьлча со бІаргагушшехьа а ма яхарий из ахка, аьнка уйла а яь, ший вир а цу тІа уллалат а дита ма водда цІаведдав Къуса.

— Ай, оаха бегаш баьбар хьоца! Юхаверза! — яхаш наха шийка тІехьа детта цІогІа хезача ведда гаьна ваьна хиннача Къусас яьхад шинийца:

— Ма хала дар оаш дувцачох со теша, иштта атта Іехалургварех-м даьра вац шоана со-м. Бехне вир да, цудухьа из аз шоана цига а дитад. ХІаьта дІакхачалца кхы со юхавийрза хІама-м хурдац шоана.

Хьоанал

Лоамаро неин хиннав арахьа ваха ший таргара саг волча хьоашалгІа. Фусамда чуварга хьежаш вагІаш дика ха яьккхай лоамарочо. Ганкара никъ бахьаш вепа, кІандвенна, жеценна хинна лоамаро фусамнанна бІагІаро, раьза воакаш бІарахьехкаш ваьсІав, цо шийна цІагІа хьачуваьлча дена, куцала а, хІама даа хьайна ца аларах. Юххера а ший гІулакха фусамнана цІагІара дІаареьлча, буфета тІа кади цу латта налха бІарга а байна, сихха из вІелгаца баь волаевннав лоамаро. Чуийина ер налха буиш воалоаш, цІаьхха хьачуенача фусамнанна из бІаргадайнад.

— Ай! Налха ба хьона из налха! — экхийта аьнад по лоамарочунга.

Цу гІулакхах дукха эхь ца хетташ. «Хьоанал я ер, хьоанал ва хьо дукхалхарг, налха бале а, — яхаш юхебиса хинна налха дІа а бив, — тІехьагІа хьайна дагадоха мел хьоана. — хьоашалгІа венача сагага Іайха хаттар а далехьа, хІама даа ала дезилга», — аьнна, араваьннав лоамаро.

Бекхам

Цхьан дана наьсархочо маха юкъе ше бегвавккхар дага доаллаш лийвиав лоамаро. Арахьа ший новкъост волча ваха дагахьа оттаяь хиннача машинаца ІовоагІаш хиннав лоамаро. Юрта йисте ераш кхаьчача, вира ворда тІа вагІаш ІотІавоагІаш латта кхо къонах шийна бІаргаваьча. Цхьан минута соцае е машин, аьнна, дехар даьд цо шоферага.

Машина тІера Іо а ваьлла, вира ворда тІа багІаш ІобоагІача нахага салам дала да гахьа ер дІатІавахача, кхаь къонахчул совгІа, кхы а вахгали тьажкІий уллаш хиннад вир ворда тІа. Аь! ненкъа, лоамарочунга. ТІаккха вирагахьа дІатІа а вийрза, цо аьннад:

— Хьо де даькъалдейсте! Тхо долча лоам-м цхьа цунт илат ІотІадиллача а, мухь дІабахьа да тугаш, кхорта чубехкаш, мІаргаш детташ за хьуншй хьо, укх арахьа-м илх ган хьажкІий а кхо къонах а тІаваттІашехьа а дош ца хеташ, сагота а доацаш ма доний хьо, ва бертаьша даара!

ДІаяздаьр
ГАМБОТОВ Борис.

«Эдвин Друда къайле» телеэкрана тІа

«Эдвин Друда къайле» яхача тІеххьарча, дала дІаланза долча Чарльз Диккенса романо хІанз а теркам тІаувза дешархой. Цуьна безам лоаттабу хІанзарча малІага диллача хьалхарча детективех из цаІ долаьдаь. ХІаьта а театра деятелаш а цул тІехьагІа кинематографа а цу произведене е йоагІаш йола терко лаьц: хІанзалца, хоччох, из сцена тІа хьахьекхаяц.

ХІанз — керда гІулакх. Дукха ха йоаццаш еррига союзни телевидене «Эдвин Друда къайленех» лаьца йиъ сери йола спектакль яьккхай из кастта зрителашка бІаргагургья.

— Кинодраматургаца Копраляв Георгеца цхьана оаха дукха ха йоаццаш «диценза» киношка сцена тІа хьахьокха лаьрхІар, — дувц режиссера Орлов Александра. —Тха безам тІаззар романа «нерда» а ладаь далаш а хиларо, хІаьта хьалха цох дуккха бараш къахьоа хиналта а на дар.

Съемкаш хила Москверча исторически моттигашка Донской а, Рождественски а монастырашка, Москвана гаьна йоацаш улача дворец-музее Марфино, Ригаи Цесисеи улицашка.

Диккенса ший романаш тІа наьль эпохеи средаи ше ма ира хьахьокха гІийртад тхо, — боах режиссера. — Баьнда, керттердар — автора интонаш ше хиннача тайпара ца хувцаш ютилга, турпалий оазал, хьалаш шоаш долча бесса хьахьокхилга.

Керттера йола Джона Джаспера роль ловзаю артиста Гафт Валентина, Эдвин Друда роль — Леонтьев Авангарда. Телепостановке иштта дакъа лоацаш хиннаб театра а кино а бовзаш бола актераш: Терехова Маргарита, Коренева Елена, Плятт Ростислав, Весник Евгений, Дуров Лев, дуккха кхыбараш.

Актера Юрский Сергея шин роль цхьана ловзаю: сєра Даворен роман дІахо яздеча ханна хила йиш яр дувцача комментаторен.

ДОЗОРЦЕВ Владимир.
АПН корреспондент.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 МАЙ

І ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Іуйрайнара гимнастика.
9.05 — «Васкета илли» фильм.
9.25 — «Александр Невский». Художественни фильм. Йистедаьлча—кердадераш.
14.30 — Кердадераш.
14.50 — «Веегре гІолла». Кинопрограмма.
15.30 — П. И. Чайковский. Сюита «Тхьайса хозаяр».
15.50 — «Советски Эламчальла кхени бахьани хоолам».
16.30 — «Поэзи» В. Незвал. 80 шу дизарга.
16.55 — «Къовсам-клуб».
18.00 — Татарски АССР хьахинна 60 шу дизар. «Татарстан». Документальни фильм.
18.20 — «Тоале, со Татарстан!». Фильм-концерт.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — СССР футбола чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Москва). ШоллагІа тайм.
20.00 — СССР футбола чемпионат. «Зенит» — «Спартак» (Москва). ШоллагІа тайм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Нежданный шІагІа». Йистедаьлча — «Тахан дунен тІа».

ІІ ПРОГРАММА

8.00 — Передачай программа.
8.10 — «Шоана, хьай - новкъо!».
8.40, 9.40 — Географи 2 класс. «Дунен тІа беха наха».
9.10 — ПТУ дешабагІхарашта. Эрсий мотт.
10.10; 14.40 — Французски мотт. ШоллагІча шера дешарашта.
10.40; 11.40 — Физика, 6 класс. Энерги балхи.
12.10 — Студенташта-заочникашта. Лакхера математика. 3-гІа курс. Корреляции регрессии.
13.20 — В. Шекспир. «Гамлет».
15.10 — И. Гончаров. Вахари творчества.
18.00 — Вовзийта йола беседаш. Письмошта аьла мох.
18.30 — Советски драматурге къахьегама тема.
19.05 — «Нохч-ГІалгІайчене гІолла».
19.25 — Киножурнал.
19.35 — «Дунен халкъашта юкъерча гІулакхаш» (гІалгІай меттала).
19.50 — «Хьа нравствении декхар». Грозненски локомотивни коллективах.
20.20 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.35 — «Халкъа творчество» (гІалгІай меттала).
21.00 — Х. Бородина произведеней концерт. Оттадер Московски пачхьалкхен филармоне академически симфонически оркестр.
21.40 — «Хьалхара докмаш». Художествени фильм.

РАДИО

27 МАЙ

6.40 — «Юртара Іуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Иллеш, ашараш, халхараш» (гІалгІай меттала).
8.45 — «Идеологически балха комплекси гІулакх». Беседа (эрсий меттала).
9.15 — «Гувга ялу». Радиовыпуск (эрсий меттала).
9.30 — «Къона замано» (гІалгІай меттала).
18.00 — Передачай программа. Хоттаме сводка (эрсий меттала).
18.01 — «Машаре наьана дахар—замаро дІалехар». Беседа (гІалгІай меттала).
18.15 — Гьунарча Малхбоалехи СибарегІена районашкара Нохч-ГІалгІайчен экономически бухтамаш (нохчий меттала).
18.30 — «Юрта Боахаме къахьегархоашта». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.

Хоттам

Тахан республикехь гІоллаи Грозненехь хуьцалуш мархаш а йолаш, йоачан а йоаш. Малхбузенгара секунде 5 — 10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республикехь 20 — 25, Грозне 23 — 25 градус йовха хилен тарлу. Кхоана хуьцалуш мархаш а йолаш, йоачан а йоаш тайп-тайпара тоагІонгара хьара секунде 3 — 7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсанна 8 — 13, дийнахьа 22 — 27 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктохкама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, гереи. шоаттен деношка

СФ02210. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2656.